

Assistans är frihet. Rädda assistansen. Manifestation över hela landet. Se s 4.

HJÄRNKRAFT

Nr. 4-2017

Utgives av Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft

www.hjarnkraft.se

Får kämpa för allt

TEMA: **Anhörig**
1,3 miljonerklubben
Vilket stöd finns?
Vad gör Anhörigrådet?

Ansvarig utgivare

Maria Lundqvist-Brömster

Chefredaktör

Kerstin Orsén

Redaktionskommitté

Maria Lundqvist-Brömster,
Marie-Jeanette Bergvall,
Pia Delin
och Wellamo Ericson

Grafisk form & layout

Kerstin Orsén

Omslag

Birgitta Liantaki och Georios Liantakis.
Foto: Gun Ingvarsson

Adress

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft
Nybohovsgränd 12, 1 tr
117 63 Stockholm

Telefon: 08-447 45 30

Tel.tid: Må – tors kl 10-13.

E-post: info@hjärnkraft.se

Hemsida: www.hjärnkraft.se

Tidningen utkommer

med 4 nummer per år.

2018	deadline	utgivning
nr 1	23/1	7/3
nr 2	9/4	7/6
nr 3	16/8	27/9
nr 4	5/11	14/12

Prenumerationspris

250 kronor per år.

Medlemsavgift:

Enskild 220 kronor/år.

Familj (på samma adress)

340 kronor/år.

Postgiro: 90 05 07-5

Hjärnskadefonden,

90-konto för insamling:

PG 90 05 07-5

Tryck

GL-tryck, Kristianstad 2017.

ISSN 1651-5714

Kopiera gärna artiklar och citera ur tidningen
men ange alltid källa.

Assistans är frihet.

Rädda assistansen

Maria Lundqvist-Brömster

Kampen om rätten till assistans fortsätter. Det är så viktigt att vi oförtröttligt fortsätter denna kamp, som manifesterades den 3 december runt om i landet under parollen ”Assistans är frihet! Rädda assistansen!”

Som ni säkert noterat har regeringen föreslagit en tillfällig lag som ska träda i kraft under våren med ett stopp för de så kallade tvåårsomprövningarna för dem som har personlig assistans. Det är bra, men det räcker inte. För alla som redan fått sin assistans indragen förändrar regeringens nya besked inte ett dugg. Det förändrar inte heller något för dem som ansökt om assistans för första gången.

Vi höll vår ordförandekonferens den 25-26 november. Det var en välbesökt konferens där alla var mycket engagerade. Dagarna präglades av mycket kreativa och framtidsinriktade tankar och idéer. Dagarna utmynnade i att deltagare fick prioritera bland alla förslag och synpunkter som framkommit och som var mest angelägna att ta tag i. Kansliet kommer att sammanställa förslagen och tanken är att dessa ska gå ut på remiss till föreningarna i länen och lokalt för synpunkter.

En viktig fråga för oss alla är hur vi ska kunna rekrytera fler medlemmar. Förslagen från konferensen handlade både om hur vi ska arbeta internt och hur vi externt ska synas. Det var mycket uppskattat att Hjärnkrafts nya förbundssekreterare Cecilia Boestad var med under helgen.

Foto: Dreamstime.

Foto: Dreamstime.

När Funktionsrätt Sverige hade sin kongress i våras fick jag och Hjärnkraft det fina förtroendet att sitta i Funktionsrätt Sveriges styrelse. Jag har blivit utsedd att sitta med i en referensgrupp gällande utredning om Framtidens socialtjänst. Margareta Winberg är regeringens utredare. Vi har haft ett första möte. Direktiven till utredningen har fokus på det förebyggande arbetet inom socialtjänsten. Tvångslagstiftning och försörjningsstöd omfattas inte av direktiven.

Nästa år firar Hjärnkraft 30 år och det ska vi fira på flera sätt. Det kommer att synas i vår tidning. Vi kommer också från styrelsen att göra dialogresor till några län för möten och utåtriktade kampanjer. Stämman med jubileum kommer att hållas i Stockholm den 6-7 oktober 2018. Under hösten 2018 kommer det även att hållas en slutkonferens för Modellprojektet.

Den 12 december hade vi öppet hus på kansliet. Vår nya förbundssekreterare Cecilia Boestad medverkade. Cecilia börjar arbeta hos oss den 8 januari 2018.

Slutligen kom ihåg att skriva motioner till kongressen. De ska vara inne senast den 15/4 2018!

Till sist vill jag önska er alla en riktigt God Jul och ett Gott Nytt år!

Ett liv som räddas ska också levas!

Maria Lundqvist-Brömster
Förbundsordförande

Innehåll

02 Ledaren

Hjärnkrafts ordförande har ordet.

04 Debatt

Christina Amundbergs tal vid manifestationen i Stockholm.

06 Cecilia Boestad

blir ny förbundssekreterare och kanslichef på Hjärnkraft.

Tema Anhörig sid 7...

08 Birgitta Lontaki

beskriver hur hon som anhörig har fått kämpa för att få rehabilitering och stöd till sin make.

14 Öppet brev från anhöriga

Eriks anhöriga skriver till Åsa Regné m fl.

16 Anhörigarbete i Hjärnkraft

En del av det påverkansarbete och aktiviteter som görs runt om i landet.

18 #Metoo diskuteras

Hjärnkraft tillsätter en arbetsgrupp för att förebygga och hantera kränkningar.

19 SjukvårdsCV

Ditt stöd i vården, nytt hjälpmedel.

20 Modellprojektet

Första rapporten formgiven.

22 Vill höras och synas

Lena Eriksson om arbetet i styrelsen.

26 Make a change

Ny låt av Jessica Falk och dottern Rocky.

28 Ordförandekonferens

32 Julkryss 2017

>>> Debatt <<<

>>> Christina Amundberg vid manifestationen Assistans är frihet. Rädda LSS. Foto: Marie-Jeanette Bergvall.

På internationella Funktionshindersdagen manifesterades det på flera platser runt om i landet mot de försämringar som sker inom LSS. I Stockholm talade Hjärnkrafts tidigare vice ordförande Christina Amundberg. Här återger vi delar av talet.

Samlad Funktionsrättsrörelse manifesterar mot neddragningar i LSS

Text:
Christina Amundberg

RBU arrangerar den landsomfattande manifestationen.

På senare år har jag blivit anhängig till min make som har en kognitiv skada sedan 10 år tillbaka. Han blev skadad efter 65 års ålder och får stöd enligt socialtjänstlagen. Därför vet jag med tydlighet skillnaden på socialtjänstlagen och LSS.

Hjärnkraft har med bestörtning tagit del av hur Sveriges finaste reform och lagstiftning, assistansreformen, ifrågasatts, förtalats och dragits ned i smutsen genom ett flertal negativa kampanjer. Effekten har blivit att personer med de största behoven av stöd inte längre får möjlighet att bo hemma hos de sina med assistans. De får istället nöja sig med kommunens diffusa stöd och anhörigas oförtröttliga insatser eller flytta från sin bostad och in i gruppboheter.

Personer som de sista åren förlorat sin assistans eller fått den rejält förminskad behöver

ibland hjälp med att andas. Det är inte inskrivet i reglerna om assistans att andning är ett grundläggande behov. Tidigare bedömdes det bland annat som aktiv tillsyn tills en dom kom från Högsta Förvaltningsdomstolen. Att äta genom sondmatning eller peg godkänns inte heller längre som grundläggande behov för hjälp vid måltider. Det finns en enkel förklaring till att dessa behov inte finns med i LSS-propositionen. När lagen skrevs hade den medicinska utvecklingen inte nått så långt att personer med andningsbesvär och sondmatning kunde bo hemma. Det är fullt möjligt att komplettera lagen idag utan allt för stora utredningar om den politiska viljan finns.

Ett annat felaktigt skäl som också angetts i denna dom, är att dessa andnings och sondmatningsbehov skulle vara hälso- och sjukvårdsinsatser. Detta trots att hälso- och sjukvårdens legitimerade personal inte anser

Regeringen sparar och människor med funktionsnedsättning förlorar livsviktigt stöd.
Slut upp för att rädda LSS!

Landsomfattande manifestation på Internationella funktionshindersdagen!

Berndt Mathiesen, har skrivit ett öppet brev (se nästa sid) här tillsammans med Elisabeth och Åke Grapengiesser. Foto: MJB

Christina Amundberg kan skillnaden mellan socialtjänstlagen och LSS sedan hennes make fick en kognitiv skada. Foto: MJB

det, utan har skrivit egenvårdsintyg under många år och låter anhöriga eller assistenter utföra det. Domen om det här är inte fryst av Regeringen. Hjärnkraft kan bara säga att det här är det allra värsta sättet att bryta mot målen och intentionerna i LSS. LSS propositionen sa istället ”att personlig assistans kan vara av grundläggande betydelse för barn som har omfattande omvårdnadsbehov.”

Vi i Hjärnkraft vet genom forskningen att personer med förvärvade hjärnskador utvecklas, men sin takt. Därför behöver de gott om tid och individuellt stöd för att utveckla sin personlighet, integritet, självständighet och autonomi. Det kan bäst ske med personlig assistans som är individuellt anpassad. Med nuvarande assistanstolkning tvingas de lämna sina egna hem för mer kollektiva boenden, där man hela tiden måste förhålla sig till övriga boende och har fler personal än om

man hade haft assistans. Hjärnkraft menar att den här utvecklingen inte bygger på kunskap. Det gör oss bestörta och allvarligt bekymrade.

Nu ser jag hur det socialdemokratiska partiet som alltid värnat om trygghet, människovärde och jämlikhet sviker den grupp personer som har de största behoven av individuellt stöd. Det är inte bara den funktionsnedsatte som sviks utan även dess familj genom att inte kunna arbeta eller att som syskon, inte få sin föräldratid. Därför uppmanar jag er politiker som har makt att förändra och förtydliga lagstiftningen att rätta till detta.

Hjärnkraft vill att intentionerna och insatserna i LSS åter ska bli verklighet och stärka den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv.

”

Det är inte inskrivet i reglerna om assistans att andning är ett grundläggande behov. ... Att äta genom sondmatning eller peg godkänns inte heller längre som grundläggande behov för hjälp vid måltider.”

ANNONS

Misa Liljeholmen erbjuder arbetsinriktad verksamhet för dig som förvärvat en hjärnskada i vuxen ålder.

”Misa har varit ett bra stöd för mig efter skadan. Jag rekommenderar verkligen Misa!”

Lena Boström deltagare

☎ 08-669 01 60

liljeholmen@misa.se

www.misa.se

Välkommen till Hjärnkraft, Cecilia Boestad!

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft önskar Cecilia Boestad varmt välkommen som ny förbundssekreterare och kanslichef. Hon börjar den 8 januari 2018, men har redan hunnit vara med vid förbundets ordförandekonferens i Nynäshamn. Här presenterar Cecilia Boestad sig och sitt engagemang för hjärnskadefrågor.

Cecilia Boestad

nås från den 8 januari på
08-447 45 33 eller cecilia.
boestad@hjärnkraft.se

Det ska bli spännande att få möjlighet att nu bidra i Hjärnkrafts arbete framåt och hoppas att mina erfarenheter ska komma verksamheten till godo. Jag har ett starkt intresse för medicinsk rehabilitering ur såväl ett privat perspektiv som ur mitt generella intresse för samhällsfrågor. "Ett liv som räddas ska också levas" är en paroll som jag helt och fullt ställer mig bakom!

Ända sedan jag började utbilda mig till fysioterapeut har jag vetat att jag velat arbeta med hjärnskaderehabilitering. Hjärnan är fantastisk och det är så roligt och stimulerande att arbeta inom detta område. Vi vet idag genom aktuella forskningsrön att hjärnan är formbar och föränderlig hela livet. En fråga som jag brinner för är därför tillgång till kvalificerade rehabiliteringsinsatser i en obruten kedja. Ingen person ska behöva uppleva att det inte finns tillgång till kvalificerade rehabiliteringsinsatser!

Kortfakta om Cecilia Boestad

Aktuell: Ny förbundssekreterare och kanslichef på Hjärnkraft

Ålder: Nöjd 50-åring. Hoppas bli klokare och klokare med åren!

Familj: Gift med Johan. Barnen Linnéa 26, Hjalmar 22 och Saga 17 år.

Bakgrund: Är legitimerad fysioterapeut, specialiserad inom neurologi, MSc och kommer närmast från Enriched Life (verksam som medicinskt ansvarig för rehabiliteringsresor). Har bred erfarenhet inom hjärnskaderehabilitering, bland annat varit enhetschef vid rehabiliteringsmedicinska kliniken, Danderyds sjukhus.

Hjärtefråga: Att alla personer med förvärvad hjärnskada som så önskar ska ha möjlighet till en kvalificerad obruten rehabiliteringskedja. Hjärnan är formbar hela livet!

Blir arg: När människor drabbas av arrogans och okunskap.

Läste senast: "Hur jag lärde mig förstå världen" av Hans Rosling.

Fritid: Tycker om att umgås med familj och vänner. Ägnar mig gärna åt promenader med min hund Harry och att vara ute i naturen. Seglar i Stockholms skärgård eller på andra vackra platser.

Mitt engagemang i Hjärnkraft går faktiskt lång tillbaka i tiden. År 1972 när jag bara var fyra år råkade min pappa ut för en bilolycka och fick en omfattande hjärnskada. Detta har såklart format mig på en mängd olika sätt och framförallt har det gett mig intresse och engagemang för de frågor som Hjärnkraft driver! Det jag tror att jag kommer att ha nytta av i mitt arbete på Hjärnkraft är mina olika perspektiv både som anhörig men också genom mina professionella erfarenheter och kompetenser.

Jag känner mig ödmjuk inför uppgiften att bli förbundssekreterare för Hjärnkraft. Jag har vid möten med personer som verkar i skilda delar av landet fått ta del av det stora engagemang och kompetensen som finns inom Hjärnkraft. Det känns inspirerande och kul att få fortsätta med det goda arbete som redan görs men också att ges möjligheten att utveckla Hjärnkraft vidare tillsammans med hela organisationen. ■

Stöden till anhöriga varierar

Det finns olika former av stöd till anhöriga. De ser olika ut för anhöriga till äldre, långvarigt sjuka och personer med funktionsnedsättning. Dels finns insatser inom LSS och socialtjänst direkt till den som har funktionsnedsättningen och ger avlastning till den anhörige, som hemtjänst, dagverksamhet eller korttidsboende. Kommunerna har också verksamhet som riktar sig till anhängrvårdaren som t.ex. stödsamtal, stödgrupper, må bra aktiviteter och utbildning.

I de flesta kommuner finns anställda som arbetar med anhängrstöd. De kallas vanligen anhängrkonsulent, anhängrombud och anhängrsamordnare. Anhängrstöden är oftast kostnadsfria och man behöver inget beslut från en biståndshandläggare för att få dem. Hur mycket stöd som finns för anhöriga och vilka regler som styr är olika i varje kommun. Vill du veta vilka stöd som finns i din kommun så kan du ofta hitta det på kommunens hemsida. Du kan också få veta vilka stöd som finns genom att ringa kommunens växel och be att få tala med den som arbetar med anhängrstöd. ■

Text:
Marie-Jeanette Bergvall
marie-jeanette.bergvall@hjärnkraft.se

Länkar för mer information:

www.anhoriga.se/stod-och-kunskap/fakta-om-anhorigstod/

www.1177.se/Regler-och-rattigheter/Anhorigstod/

Visste du att...?

- ▶ En anhängrvårdare är en person som stödjer/vårdar en närstående som på grund av sjukdom, ålder eller funktionsnedsättning inte längre kan klara vardagen på egen hand.
- ▶ 70 procent av all anhängrvård till äldre (65 plus) i hemmet ges av kvinnor.
- ▶ Ca 1.3 miljoner personer hjälper eller vårdar nära anhörig i hemmet.
- ▶ 25 procent av dem lägger ner mer än 11 timmar/vecka.
- ▶ Sedan 1980 har en fjärdedel av platserna i äldreboenden försvunnit.
- ▶ Vårdande män får oftare mer hemtjänst än vårdande kvinnor.

(Källa: Socialstyrelsen m fl)

Liten undersökning kring anhängrfrågor

Efter en ändring i socialtjänstlagen 2009 ska kommunerna erbjuda stöd till anhöriga till äldre personer och personer med funktionsnedsättning.

Handikappföreningarna i Örebro län, sökte och erhöll 15 000 kr från landstinget, för att undersöka hur stor kunskapen om anhängrstöd är hos funktionshinderföreningarnas medlemmar och om något stöd ges.

Vi valde ut två kommuner i en första omgång, Kumla och Lindesberg. Sju medlemsföreningar anmälde att de ville delta. 79 enkäter skickades ut till deras medlemmar i Kumla och Lindesbergs kommuner. 19 medlemmar svarade på enkäten.

- Sex personer kände till att anhängrstöd finns, vilket sju personer inte gjorde.
- En person hade fått stöd av kommunens anhängrkonsulent men var inte nöjd med stödet som gavs.
- Sex personer ville delta i en samtalsgrupp. Tre svarade nej på frågan. Fyra personer svarade att de inte visste.
- Samtliga svarade att de inte vet vem som är anhängrkonsulent i kommunen.

Sammanfattningsvis kan sägas – trots lågt deltagande - att det var ett fåtal som kände till att det fanns stöd att få samt att ett flertal inte fick det stöd som de skulle behöva. Det verkade också vara svårt för anhängrkonsulenterna att nå ut med sitt budskap till anhöriga i kommunen.

Stora skillnader

Riksrevisionen har i en undersökning funnit att det är stora skillnader i vilket anhängrstöd som erbjuds mellan kommunerna i landet. Många kommuner ger inget stöd alls. Anhöriga söker inte heller bistånd för egen del. I deras rapport kritiserar också att anhängrvård som "Ska vara ett frivilligt åtagande och ett komplement till det offentligas insatser. I praktiken är dock det offentligas insatser ett komplement till de anhörigas omsorgsgivande".

Pia Delin

pia.delin@bredband.net

Anhöriga måste föra en *ständig kamp*

Birgitta Lontaki beskriver en ständig kamp som anhörig för att få hjälp och stöd för sin man. Han fick en svår hjärnskada vid en trafikolycka för nio år sedan.

– Vi står väldigt nära varandra som familj. Det har hjälpt oss i den här situationen, säger Birgitta som idag är engagerad för att stötta anhöriga inom Hjärnkraft och via Anhörigrådet i Umeå.

Text: **Kerstin Orsén**
kerstin.orsen@hjärnkraft.se
Foton: **Gun Ingvarsson**

Birgitta Lontakis man Georgios Lontakis blev påkörd i en trafikolycka och fick en svår traumatisk hjärnskada 2008. Olyckan hände på Kreta där familjen tidigare bott innan de flyttade hem till Sverige igen 2002. De hade ett litet företag som sålde egenproducerad olivolja.

– Han hade nyss skickat iväg säsongens olivolja då han blev påkörd i en korsning. Det var en ung man som körde alldeles för fort. Georgios fick först akutvård på ett mindre sjukhus men fördes sedan via ambulans till universitetssjukhuset i Heraklion. Allt detta tog för lång tid.

Birgitta Lontaki berättar att det var ett bra team på neurokirurgintensiven där han vårdades i tre veckor. Hela familjen kunde bo på ett anhörrhotell och vara kvar hos honom, barnen var då 12, 14 och 22 år.

– Det var naturligtvis en chock och väldigt tungt för oss alla.

Under tiden hade hon daglig kontakt med SOS i Köpenhamn för hemtransport till Umeå. Det tog tid och komplikationer till stötte.

– Läget var väldigt instabilt. Jag hade

telefonen intill mig och visste inte vad nästa dag skulle bära med sig.

Tillbaka i Umeå

När läget blev mer stabilt fick han ambulansflyg och kom till Norrlands Universitetssjukhus i Umeå den 5 augusti. Där vårdades han under tio dagar på intensiven och fem månader på Niva.

– Sedan fick vi verkligen kämpa för att behålla Georgios på sjukhuset. Personalen var helt fantastiska på Niva. Däremot minns jag att läkarna ibland kunde vara lite nonchalanta och prata över huvudet på Georgios och även mig om jag var i rummet.

Läkarna i Grekland skickade inte med Georgios skallben. I Sverige ansåg läkarna att det inte var idé ens att rekonstruera skallbenet utan han skulle placeras på sjukhem. Då var han 57 år och ansågs vara medicinskt färdigbehandlad.

– Han skakade och kände nog av min chock och förskräckelse när läkaren pratade över hans huvud. Vi kämpade för att han skulle få komma till Neurorehabiliteringen, men det fanns få platser för personer med svår hjärnskada. De förstod att det skulle ta väldigt lång tid innan Georgios skulle återhämta sig. Vi pratade med ledningen så till slut fick han komma till Neurorehabiliteringen i januari. Där blev han kvar i nästan ett år.

Underläge vid vårdträff

– På avdelningen brukade vi ha vårdträffar. De arbetade i team vilket är väldigt bra men som anhörig var man i underläge. Det var 5-6 välutbildade personer som bestämde.

– Efter första vårdträffen förstod jag att jag behövde ta med mig någon anhörig som stöd. Det är ett bra tips till andra i liknande situationer. Avdelningens policy var att behålla patienten i tre månader och sedan forsla ut personen till eget boende. Vi kämpade för att han skulle få vara kvar så länge som möjligt. Vi lyckades med detta och Georgios förbättrades.

Stöd via arbetsgivaren

Birgitta var sjukskriven men gick tillbaka inom ett år och började arbeta heltid igen. Arbetsgivaren erbjöd bland annat samtalsterapi via företagshälsovården.

– Jag fick träffa en psykolog och hon gav mig verktyg så jag skulle klara att hantera den nya situationen. Psykologen tipsade bland annat om KASAM, att få en känsla av

Birgitta är nu personlig assistent för sin man Georgios.

I korthet om

Birgitta Lontaki

Uppdrag i Hjärnkraft: Ordförande för Hjärnkraft Umeå, en av två anhörigstödjare lokalt i Umeå.

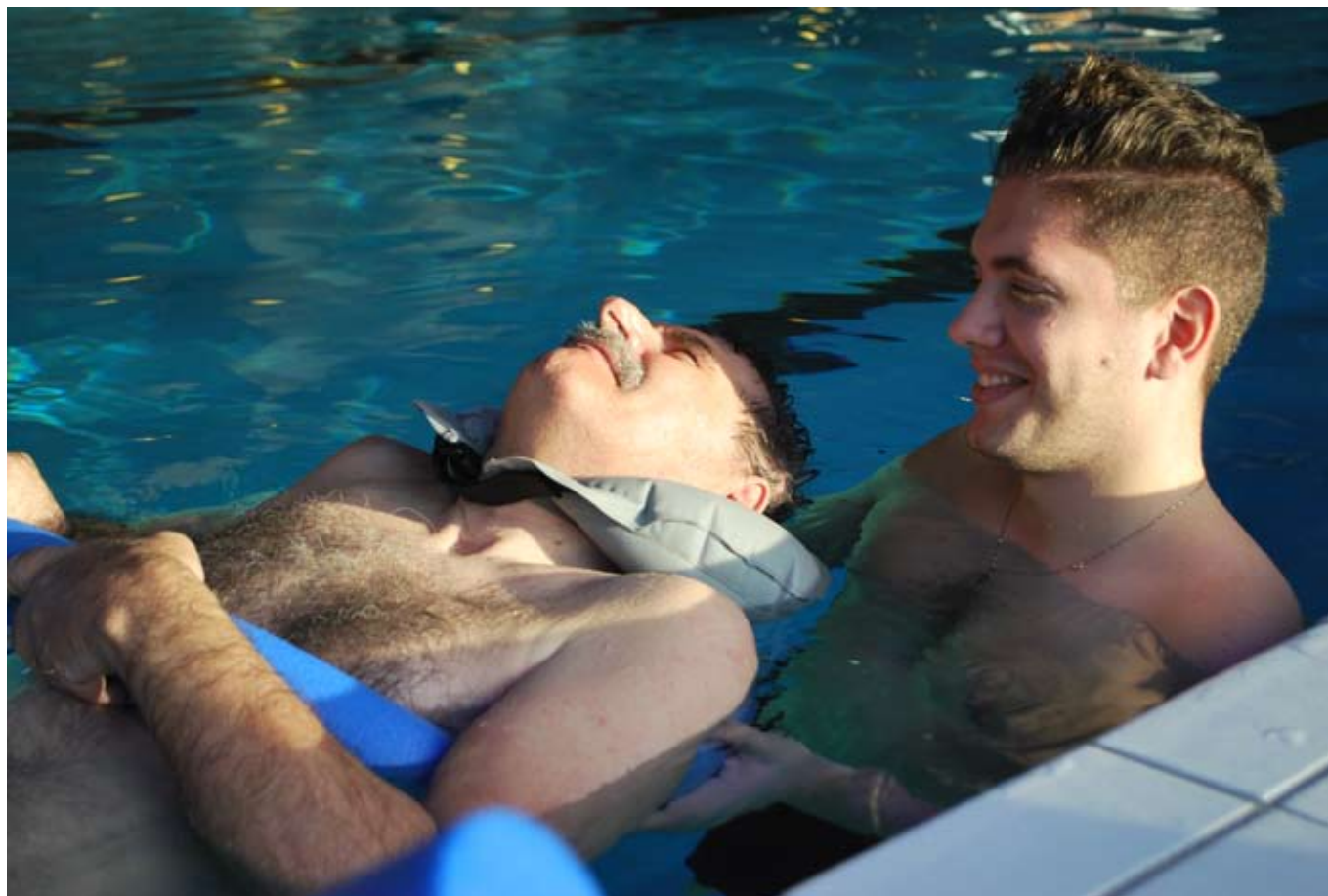
Övriga uppdrag: Anhörigrådet i Umeå sedan 2015.

Viktigt att tänka på för anhöriga: Att ha någon att prata med för att dela erfarenheter och bli stöttad. Det är även viktigt med avlastning.

Vill utveckla/förändra?: Förbättra och utveckla rehabiliteringen för personer med traumatisk hjärnskada. Anhöriga har en stor och viktig roll då de får fungera som en samordnande länk mellan vård, personal, rehabilitering, försäkringskassa mm.

Fritid: Gillar att vara ute med hunden på promenader, är även aktiv i kyrkan.

>>>

Bassängträning är fenomenalt. Georgios tränar med stöd av två assistenter (endast en syns på bilden).

KASAM

Känsla av sammanhang

■ **Kasam myntades av Aaron Antonovsky**, professor i medicinsk sociologi i Israel. Enligt Antonovsky avgör känslan av sammanhang hur en individ klarar av stress, och detta är viktigt för hälsotillståndet. Ingen är någonsin helt sjuk eller helt frisk, utan alla människor befinner sig på en skala mellan sjuk och frisk. Graden av friskhet bestäms av KASAMs tre delar: Begriplighet, Hanterbarhet och Meningsfullhet.

- Att uppleva tillvaron som **begriplig** innebär att den är förutsägbar och strukturerad.
- **Hanterbarhet** innebär att man har resurser, möjligheter och verktyg till hands för livets utmaningar.
- **Meningsfullheten** rör känslan att livet är värt att engagera sig i.

I samspel mellan de tre delarna skapas KASAM. Enligt Antonovsky var meningsfullheten viktigast. En person som upplever att livet är meningsfullt kommer att kämpa på i tuffa situationer, även i situationer som det är oklart hur man bör handskas med.

sammanhang - att allt ska kännas begripligt, hanterbart och meningsfullt. Hon var neutral och kunde lyssna. Jag fick samtala och gå igenom allt som hänt – hela berättelsen. När jag använde KASAM i mötet med vårdteamet så lyssnade de plötsligt. Till sist fick han vara kvar så länge det behövdes. Han fick den bästa tänkbara vården.

Komma hem

Lägenheten familjen bodde i hade en trappa upp till första våningen så det fungerade inte för Georgios att bo hemma. De lyckades få tag i en tvåa i samma område på bottenvåningen och då kunde Georgios flytta hem i december 2009 med stöd av personlig assistans.

– Vi stöttade varandra i familjen. Det var svårt, har jag tänkt i efterhand, barnen var ju så unga. När man är ny i den situationen är det väldigt jobbigt. Jag visste ingenting om hur det fungerade med assistans eller annat stöd. Jag hade absolut ingen aning.

Efter en tid fick Birgitta tjänstledigt, sex månader i taget, från sitt arbete som undersköterska och började arbeta som Georgios assistent.

– Det var jätteviktigt att jag blev assistent. Jag kom in i assistansgruppen som en samordnande länk och kunde pusha på när det gällde vård och rehabilitering.

– När han flyttade hem erbjöds han inte någon rehabilitering, berättar Birgitta. Hemsjukvårdens team började se att Georgios utvecklades, även om det gick långsamt. Då skrev läkaren en remiss till Björkgården, dvs neurorehabiliteringen i Västerbottens landsting. Svaret han fick var att han ansågs medicinskt färdigbehandlad.

Ingen naturlig rehabkedja

– Han har natt- och dagassistans. Det jag har tyckt varit eftersatt är träningen. När Georgios flyttade hem så fick assistenterna lite utbildning i hur de skulle ta hand om honom när det gäller track, peg och kateter. Neurorehabiliteringen följde upp det en eller två gånger. Det har varit bra ordnat kring Georgios hemma måste jag säga. Georgios har lyckats tränat bort behovet av track, peg och kateter.

– Ett team bestående av arbetsterapeut, distriktsköterska, sjukgymnast och läkare kom tidigare hem till Georgios en gång i kvartalet för att diskutera Georgios vårdsitua-

tion. Sjukgymnasten kom en gång i månaden för genomgång av ledvård. Sedan har det gjorts en ny upphandling av hemsjukvård och nu finns det inget team.

– Vi anhöriga fick söka annan hjälp. Vi hittade Råd och stöd för två år sedan och har fått en kommunikationsutredning och kontakt med en sjukgymnast där han tränar för att eventuellt få en träningscykel. Nu i våras har Georgios fått träna i bassäng en gång varannan vecka. Det är en fenomenal träning.

– Det krävs väldigt mycket driv, om jag inte fanns där skulle det inte bli någon träning eller rehabilitering alls. Det är viktigt att ha en fungerande arbetsgrupp och vår enhetschef är lyhörd. Nu har vi skapat bra rutiner och en tydlig genomförandeplan.

– Det är storartat att vi har kunnat åka till Kreta varje år de senaste sju åren och varit där i 2-3 veckor med assistans. Det är fantastiskt för då tänds hans livsgnista, han känner igen dofter och får träffa släktingar vilket är väldigt stimulerande. Det har varit väldigt mycket att ordna för att få allt att fungera.

Små, små doser av förbättringar

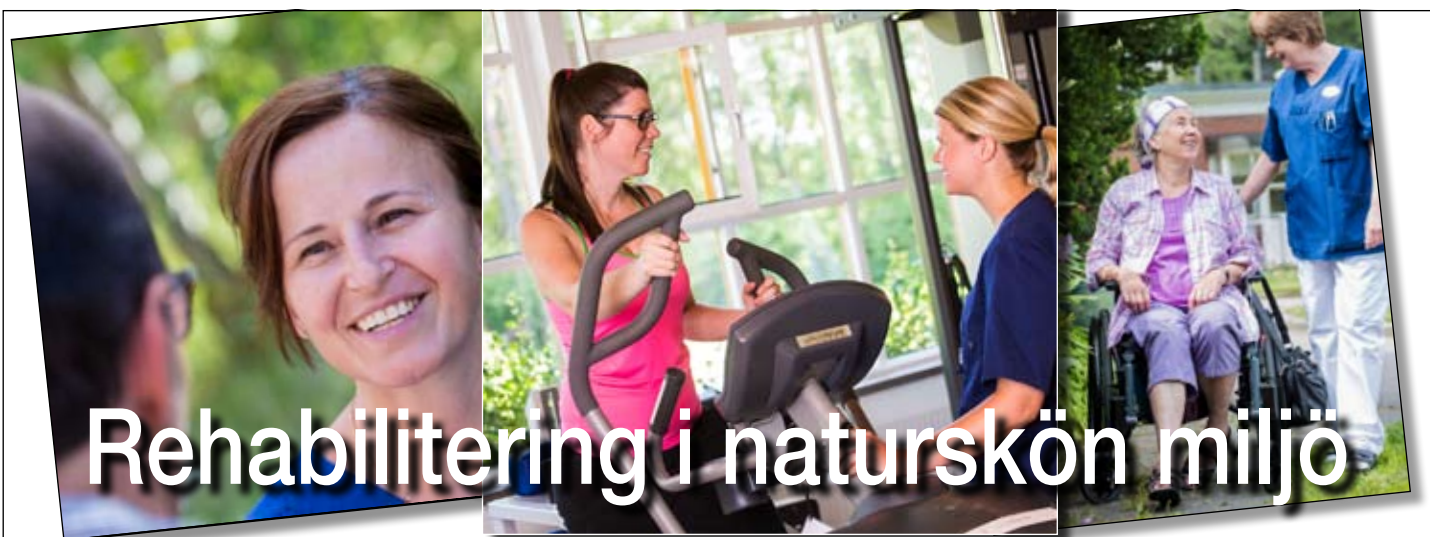
– Det som ändå är fantastiskt är att vi inte

“

Det krävs väldigt mycket driv, om jag inte fanns där skulle det inte bli någon träning eller rehabilitering alls.”

>>>

ANNONS

Rehabilitering i naturskön miljö

Stiftelsen Mälargården Rehab Center ligger naturskönt vid Mälaren i Sigtuna, 40 minuter norr om Stockholm. Hos oss möter du kunnig och engagerad personal. Vi har mer än 40 års erfarenhet av att bedriva framgångsrik neurologisk rehabilitering. I våra lokaler finns varmvattenbassäng med 34 grader och tank med valfri temperatur, komplett handikappanpassat gym samt gymsal.

Här bor du i enkelrum med dusch/WC. Vi lagar all mat från grunden och har egen kökspersonal. Mälargården har avtal med flera landsting och hälsar dig välkommen till oss i Sigtuna.

Mälargården
Rehabilitering som gör skillnad

Läs mer på vår hemsida: www.malargarden.se | Telefon växel: 08- 59 49 36 30

ger upp för vi ser förbättring och vi ser att träning ger resultat.

Birgitta berättar att Georgios gjort övningar så att vänsterhanden fungerar bättre.

– Han kan inte äta själv, så vi matar honom. Georgios har inte återfått talet, däremot kan han krama handen och följa oss med blicken. Georgios kan inte vända sig själv men har en stark bål så han kan stå på en ståttipp och börja fanga bollen när vi övar på det. Nu kan han också visa att han inte gillar något, till exempel när vi borstar hans tänder.

– Förbättringarna kommer i små, små doser. Det krävs att det finns personer runt omkring som förstår honom. För Birgitta har det blivit en livsuppgift att vara Georgios assistent. Men som anhörig behöver man också tänka på sig själv för att orka i längden.

– Återhämtning är viktigt. Man behöver vila. Känslomässigt kan man bli väldigt engagerad. Jag behöver mer pauser och återhämtning med åldern och måste planera mina dagar så att det ges utrymme för återhämtning.

Hunden är en stor hjälp som kräver regelbundna promenader.

Hela ansvaret

Det som varit tuffast för Birgitta, förutom oron, har varit att ha hela ansvaret för att Georgios ska få vård, träning och rehabilitering.

– Jag kan känna att man har fått tjata mycket för att få tillgång till det han behöver. Georgios är så stark och har det här lugnet inom sig och vi ser förbättringarna. Trots skadan är han en fantastisk person. Han skulle ha behövt tränas mycket tidigare, men i hemmet har man ju inte de redskap som

behövs. Nu åker vi iväg till en träningslokal men där finns ingen personal.

Hur hittar du kraft för att fortsätta engagera dig som anhörig?

– Min kärlek har inte på något sätt förminskats utan snarare fördjupats. Det betyder väldigt mycket för mig att jag kan jobba som assistent och ge Georgios god omvårdnad. Sedan har vi en gudstro som har burit oss och ger hopp att tro att Georgios ska komma igen.

– Även Hjärnkraft har betytt mycket för att ventilerat alla frågor. Vi har fått råd och kunskap, till exempel i praktiska frågor. Genom Hjärnkraft kan vi stötta varandra. Det är väldigt värdefullt. Om jag inte vet hur jag ska agera i en situation kan jag ringa och få råd. Det är jättebra att det finns. ■

“

Om jag inte vet hur jag ska agera i en situation kan jag ringa och få råd.”

ANNONS

Det är inte för sent att bli bättre

Effektiv rehabilitering
efter **STROKE** och
traumatisk hjärnskada

Kontakta oss: tel. 040-400 950
kundservice@neurooptima.com
www.neurooptima.com/se

*Vi hjälper dig att ansöka
om ersättning*

neuroOPTIMA

7 frågor om anhörigstöd

Birgitta Lontaki är engagerad i anhörigfrågor både inom Hjärnkraft och i kommunens anhörigråd. Rådet träffas fyra gånger per år och består av representanter från ett antal föreningar. De verkar för utveckling av anhörigstöd till de som vårdar närstående främst i hemmet.

Vad gör ni i anhörigrådet?

Vi lyfter anhörigas situation och arbetar för att bilda ett nätverk som kan stödja anhöriga. T ex gjordes en skrivelse till äldrenämnden för att få bättre träning på korttidsboenden. Många upplever att de kommer hem och ramlar för att det blivit uppehåll i träningen under korttidsvistelsen.

Vi får information om kommunens anhörigarbete och informerar om föreningarnas arbete. Anhörigrådet anordnar dessutom ett program på nationella anhörigdagen med underhållning, fika och föreläsning.

Hur arbetar du med anhörigfrågor?

Funktionsrätt Umeå vill satsa på att nå anhöriga på olika sätt under 2017-2018 t ex caféträffar tillsammans med andra föreningar. Nu gäller det frågor kring stödboenden.

Jag brukar också tipsa om att gå in på lokal- eller länsföreningar och hitta namn på anhörigstödjare. Inom Hjärnkraft har vi personliga möten. Det började med att en kvinna sökte kontakt, hon vill ha anhörigträffar för att dela erfarenheter och stötta varandra, träffa andra i samman situation och samtidigt ha trevligt.

Vilket resultat ser du?

Idag uppmärksammas anhöriga lite mer. Vi gör skrivelser till Umeå kommun för att de ska kvalitetssäkra anhörigarbetet. Det finns anhörigkonsulenter som bland annat erbjuder hembesök. Vi har ett nytt nätverk med anhöriga från andra föreningar, representanter från kommunens anhörigkonsulenter, Funktionsrätt och ABF. På Hjärnskadedagen har vi öppet hus med föreläsning, varje år och då finns det också ett bokbord.

Vad skulle du vilja göra mer?

Det är viktigt att anhöriga får ta plats och

räknas in i vårdkarusellen, inte bara ses som jobbiga anhöriga. Det vore bra med en bättre samverkan – det är på god väg med anhörigstöd, för att kunna hitta och vända sig till olika aktörer.

Vilket stöd är viktigast för anhöriga till en person med förvärvat hjärnskada?

Familjen eller andra som står närmast.

Har du något tips till anhöriga för att orka i vardagen?

Det är viktigt att ha något intresse eller engagemang för att få komma ut och få egentid. Ett tips är att engagera sig i den mån man orkar i en förening, till exempel Hjärnkraft. Det ger energi att få se och möta andra människor, ett stimuli i sig. Men det måste vara jättesvårt för många äldre. Många gör en fantastisk insats – det är viktigt att vi är rädda om alla som vårdar sina äldre närstående.

Finns det något Hjärnkraft centralt, regionalt eller lokalt kan göra för att underlätta situationen för anhöriga?

Att fortsätta försöka påverka politiskt att det självklart är viktigt med LSS, (många som behöver assistans får tyvärr färre timmar) och så att anhöriga får bättre stöd.

Lokalt gör vi många roliga saker som tunnbrödsbak och utflykter. Även Hjärnet har trevliga tillställningar och studiebesök. Det gäller att nå ut. Jag tror att fler skulle må bra av att söka sig till träffarna, de kan vara till glädje och ge lite mera energi i vardagen.

Det är väldigt viktigt med eldsjälarna, utan dem skulle Hjärnkraft inte fungera. Det behövs ett gediget engagemang för att driva och iordningställa träffar och möten. Att samverka med andra föreningar ger oss mer kraft.

Birgitta Lontaki tipsar bland annat om att söka efter anhörigstödjare lokalt i läns- eller lokalföreningar.

Foton: Dreamstime.

Träffar kan ge energi i vardagen...

... eller intressen.

Text: **Kerstin Orsén**
kerstin.orsen@hjernkraft.se
Foto, överst: **Gun Ingvarsson**

Öppet brev från Eriks anhöriga

Brevet sändes den 29/11 till ansvarig minister Åsa Regnér, politisk sakkunnig Axel Ingvarsson, statsminister Stefan Löfven, vice ordföranden i socialutskottet Anna-Lena Sörenson och statssekreterare Agneta Karlsson.

Dagen efter dessutom till statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson, partiledare Jan Björklund (L), Bengt Eliasson (L), Linnéa Darell (L) samt medieföreträdare.

Bernd Mathiesen, åkte från Linköping för att delta i manifestationen i Stockholm den 3 december. Foto: Marie-Jeanette Bergvall.

Text:

Birgitta och Bernd Mathiesen, Linköping, nu helt utan framtidshopp

Du, Åsa Regnér, framhärdade åter i Riksdagsdebatten den 21 november "att kommuner och landsting har ett långtgående ansvar för LSS-omsorgen". Låt oss då ge ett dagsfärskt exempel på följderna av detta ansvarstagande:

Idag fick vi vår dom: Kommunens kraftigt nedskurna assistansinsatser som ersättning för vår son Eriks förlorade statliga assistans - helt i strid med LSS-lagstiftningens intentioner, men framförallt genom flagranta brott mot FN:s Funktionsrättskonvention - resulterar i att assistenternas månadslöner reduceras med 5.000 kronor (ner till cirka 12.000 kronor), vi föräldrar (i 75-årsåldern) måste oavlönat, naturligtvis, ikläda oss assistansansvar för förlorade timmar och hyresbidrag till assistentrummet i sonens lägenhet bortfaller etc. Det sistnämnda leder till att han måste lämna den lägenhet som i tio års tid varit basen i det trygghetsnät vi under sex år mödosamt skapat kring honom.

Som du säkert förstår kan våra älskade assistenter inte överleva med den så drastiskt reducerade lönen och har under mycket tårar, förtvivlat förklarat att de måste sluta, efter upp till sju års fantastiskt och oerhört givande samarbete.

Vår sons "liv" tog slut vid 27 års ålder. Den åtrådda yrkesbanan som polis blev bara sju månader lång. Ingen egen familj.

Vår tänkta pensionärstillvaro byttes mot ständiga bekymmer och kamp mot myndigheter m fl. - Man får strida för allt!

Har det förresten inte slagit dig att du som jämställdhetsminister diskriminerar en stor grupp människor som dessutom är så sårbara? - Och nu detta!

Hur skall vi orka och vad händer honom när vi inte längre gör det? Ge oss ett genomtänkt förslag för att inte vård av en hel familj blir alternativet.

Nej, du kan inte det - det vet vi!

Se i stället till att alla som blivit berövade sin statliga assistans efter ditt regleringsbrev återfår den.

Sedan kan ni, med ett annat människovärdigt omprövningsförfarande, börja om!

En omprövning vartannat år för den kategori svårt skadade vi företrädare är dock ett stort slöseri med skattemedel, eftersom deras tillstånd knappast förbättras på så kort tid i avsaknad av alla de åtgärder som åstadkommer underverk i alla jämförbara länder.

Vi hoppas du tagit del av åtminstone något av det material vi tillställt dig genom åren och vet att vi varit tidigt ute med att påtala följderna av den förda icke-politiken på LSS-området. Resultatet även av *våra* försök att informera om en förfarande verklighet (bl a vid ett längre besök hos din politiskt sakkunnige) har endast följts av ytterligare försäm-

Foto: Dreamstime

ringar - många av dessa trots alla bedyranden om motsatsen, till följd av högst medvetna direktiv från Magdalena Andersson, dig och Ann-Marie Begler.

Att oftast unga och orutinerade handläggare på såväl Försäkringskassan (FK) som kommunen utan någon som helst neurologisk kompetens gör högst subjektiva tolkningar av sk vägledning, vilka kallas "vansinne" av dem som har kompetensen, förvärrar självklart ytterligare konsekvenserna för alla oss värnlösa offer för denna för vårt välfärdsland så ovärdiga hantering.

Har du fortfarande inte förstått vilket mångtusenfalt lidande ditt agerande - eller snarare brist på, under de gångna åren har orsakat. Hur kan du så kallhamrat cyniskt fortfarande stå i Riksdagens talarstol och upprepa dina mantran om "fusk" och vägra tillstå att det är enbart av statsfinansiella skäl som vårt lands mest värnlösa människor kastas ut till de villkor som skildrats av medierna, debattörer och andra förtvivlade drabbade?

Vi undrar hur du med gott samvete kan förbereda dig att fira jul, den högtid då människor skall visa varandra kärlek, fira i

gemenskap och känna glädje mer än någon annan gång på året. Kan du på nyårsaftonen verkligen med tillfredsställelse blicka tillbaka på även detta år som medfört så mycket sorg och förtvivlan för så många - inte bara de i år åter 1.000 medmänniskor vars tillvaro slagits i spillror, liksom deras närstående, utan de långt fler som på helt rättsstridiga grunder nekats den assistans som skulle kunnat bereda dem och deras anhöriga en någorlunda dräglig tillvaro?

Om du med kunnig juristhjälp skulle försöka att begrunda vilka rättigheter FN:s Funktionsrättskonvention tillerkänner alla oss, skulle du bättre förstå, vad vi menar! Som vi skrev till bland andra dig den 14 november skulle ingen av de domar som av FK "dammats av" efter ditt förödande regleringsbrev ens ha fått avkunnas, eftersom varken försämringar av gällande villkor den 1 januari 2009, eller omtolkning av då gällande lagar enligt internationell rätt fick äga rum!

Eva Franchell kallade i Aftonbladet denna brutala hantering av samhällets svagaste, utan förmåga att kunna föra sin egen talan, med all rätt, redan för länge sedan - skandal! ■

”

*Hur ska vi
orka och vad
händer honom
när vi inte
längre gör
det?”*

ANNONS:

Det handlar om dig!

På väg...igen

kurs för dig med
förvärvad hjärnskada

Läs mer om våra kurser på

furuboda.org

FURUBODA
Folkhögskola

Arbete för ett fungerande anhörigstöd i Hjärnkraft Umeå

Efter den suveräna akutsjukvården blir det oftast svårigheter att få rätt stöd och hjälpinsatser för personer med förvärvad hjärnskada. Det svarta hålet som så tydligt beskrevs på Hjärns-kadeforum 2013 finns fortfarande.

Text:

Gun Ingvarsson

gunelisabet48@hotmail.se

Samordning och kompetens brister. Anhöriga och deras närstående efterfrågar rehabilitering och stöd för den enskilde. Det saknas struktur och mål för hur den enskilde ska kunna utvecklas efter skadan. Ofta ser familjen framsteg och möjligheter men blir inte trodda utan ses som besvärliga och exkluderas istället.

Det nätverk med olika kompetenser som finns runt närstående behöver samordning. På många håll sker samordning av anhöriga för annars fungerar det inte. Det finns dock många goda exempel som också behöver lyftas fram.

Stöd till enskilda

Det förekommer att förvaltare utestänger förälder och övrig familj t ex genom att sätta besökstider som inte passar. Den oro många känner när det kommer e-post från förvaltare och kommun innebär risk för onödig ohälsa. I ett aktuellt fall följer Hjärnkrafts anhörigstöd med till ett möte med bl a jurist. Anhöriga vill känna sig trygga i att stödet och hjälpen från det offentliga ska fungera.

Många anhöriga känner att det bästa är att vända sig till dagspressen. Rubrikerna får ofta läsare men gynnar det personen med förvärvad hjärnskada?

Allt tar sådan kraft och med risk för att tappa den kraft som finns och det fokus som behövs, för att verkligen kunna göra det bättre för personen med hjärnskada så behövs eftertanke och stöd. Den anhängige väljer hur hen vill göra men samarbetet med föreningen visar på olika vägar till fakta, stöd och möjliga förbättringar. Anhörignätverket i Umeå vill vara förebilder i sitt förhållningssätt i mötet med kommuner och landsting.

Ann Hellströmer och Sofie Wennberg

Foton: Dreamstime.

i förbundsstyrelsen ordnade anhörigträffar i Umeå. Med stöd av material som "Att behålla glädjen i livet" och "Att starta en anhöriggrupp" ordnas mötesplatser för anhöriga. Anhöriga är en viktig resurs som sitter inne med mycket information och är beroende av att saker och ting fungerar kring den person som är skadad.

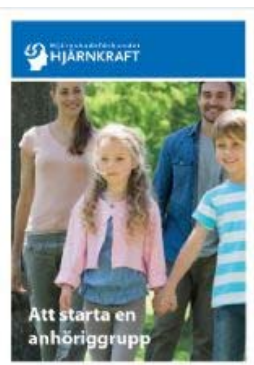
Fungerande anhörigstöd?

Många anhöriga upplever att det saknas förståelse och kunskap om förvärvad hjärnskada, liksom vilja att samarbeta. Det gäller främst inom primärvård och kommunal hälso- och sjukvård samt förvaltare och i kommunens stöd och omsorg. Det ska finnas ett medskapande förhållningssätt (läs mer i SKL:s positionspapper och i Socialtjänstlagen kapitel 5 § 10).

Nu efterfrågar Hjärnkraft Umeå ett fungerande anhörigstöd till anhöriga som ger stöd och omsorg till personer under 65 år. Anhörigkonsulenterna i Umeå kommun finns under Äldrenämnden. Kommunens Individ- och familjenämnd har ansvar för personer under 65 år men där har ingen kunnat ge information om ett fungerande anhörigstöd.

Brister i samsyn för olika begrepp samt avsaknad av gemensamma strategier för ett medskapande förhållningssätt och samverkan med kommunen gör det svårt att hitta en gemensam strategi för stöd till anhöriga till personer med funktionsvariation.

Hjärnkraft Umeå söker samarbete med ännu fler föreningar för att samverka och påverka kommunernas anhörigstöd och bättre tillgodose funktionsnedsattas rätt till ett gott liv samt en jämlik folkhälsa! ■

"Att behålla glädjen i livet" och "Att starta en anhöriggrupp" finns i webbshoppen på www.hjarnkraft.se

Uppskattad anhörlighelg!

För andra året i följd anordnade Hjärnkraft en inspirationshelg för anhöriga på Ädelfors Folkhögskola.

Programmet var verkligen varierat. Dagarna blandades med föreläsningar, god mat och uteaktiviteter. En deltagare kommenterar helgen så här:

- Bra upplägg med många bra föreläsningar

Mycket uppskattad sittgympa under en Friskvårdslektion

med olika innehåll. Kul att få prova på lite rörelse med gummiband och bilder att leta upp. Användbara tips.

De flesta deltagarna kom i år från Kalmar och angränsande län. Nästa år hoppas vi att de kommer från hela vårt land.

Mari Almgren, förbundets anhörigsamordnare var med under hela kursen och föreläste om anhörlighrollen samt vilket stöd som finns. Arvid Karsvall från Nka, Nationellt Kompetenscentrum Anhöriga, föreläste om ett anhörlighvänligt samhälle. De var glädjande nog också med under hela helgen.

Liknande kurs kommer säkerligen att anordnas nästa år. Intresserad av att följa med? Titta på hemsidan och i tidningen nästa år, där kommer information.

Kursvärdarna

Kain Karlsson/Per-Erik Nilsson

Två anhörlighträffar i Stockholm

Hjärnkraft i Stockholms län planerar två anhörlighträffar 2018 med olika teman, med störst vikt vid "Vilket stöd behöver anhöriga?"

Första träffen är den 15 februari och vänder sig till dig som är anhörig till ett barn med förvärvat hjärnskada som är mellan 7-25 år.

Det är många bollar att hålla i luften som anhörig. Fixa med skola, sysselsättning, rehabilitering, försäkringskassa, läkarkontakter och mycket mer. Dessutom ska man

orka med sitt arbete, familj och umgås med vänner. Hur får vi tiden att räcka till? Finns tid att ta hand om mig själv? Vem ger oss det stöd vi behöver för att orka med vardagen?

Den andra träffen är den 19 april och där är temat inte färdigplanerat. Troligtvis så kommer träffen att vända sig till anhöriga som har en maka/make/sambo som drabbats av förvärvat hjärnskada.

Lena Hagelin

lena.hagelin@sthlm.hjarnkraft.se

Anhöriga behövs för Hjärnkraft – Hjärnkraft behövs för anhöriga

Sedan jag började som ombudsman för Hjärnkraft i Västra Götaland (VG) för tre år sedan har jag då och då fått frågan – har ni några anhörlighgrupper? Det var många år sedan trots att det har gjorts försök, bland annat i Göteborg i samarbete med anhörlighkonsulent och kurator på Björkbackens rehabiliteringsboende. Varför inte? En anledning kan vara att vi har många aktiva anhöriga på andra sätt.

Anhöriga är med och trivs i Hjärnkrafts aktiviteter runtom i VG, där både skadade, anhöriga, frivilligkrafter och stödmedlemmar är med. Det gäller både kurser, läger såväl som HjärnPunkten och andra aktiviteter.

I våra lokal- och länsföreningars styrelser är anhöriga viktiga, och anhörigas erfarenheter tas med i påverkansarbetet, till exempel i det pågående arbetet kring regional patientprocess (RPP) för jämlik vård i VG. När SU (Sahlgrenska Universitetssjukhuset) anordnar anhörlighutbildning är vi också med – fast än så länge vänder den sig enbart till strokedrabbade – något vi förstår också ska ändra på.

Vi vet att anhöriga kan ha stor nytta och glädje av att träffa andra anhöriga och utbyta erfarenheter.

Kanske vill du som läser det här vara med och starta en lokal anhörlighgrupp? Eller vara med och anordna en aktivitet, berätta om dina erfarenheter, hur du vill bli eller har blivit bemött alternativt hur du behöver hjälp i vardagen?

Vad behöver du som anhörig? Hör gärna av dig!

Kerstin Söderberg

0721-770 888

kerstin.soderberg@hjarnkraft.se

Foton: Dreamstime.

#Metoo diskuteras i Hjärnkraft

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft grundar sitt arbete på respekt för allas lika värde. Personer med funktionsnedsättning befinner sig ofta i utsatta situationer där man är beroende av andra människor. En arbetsgrupp kommer att tillsättas för att förebygga och hantera kränkningar.

Text: Marie-Jeanette Bergvall, marie-jeanette.bergvall@hjärnkraft.se

”

...ett stöd i vårt viktiga arbete att skapa mötesplatser där alla kan känna sig trygga och respekterade”

G enom #metoo vittnar nu tusentals kvinnor om sexuella trakasserier. Kvinnor med funktionsnedsättning är en grupp som vi vet också är utsatta, men ofta har svårt att själva agera, då de kan vara beroende av andra i sin omgivning för att nå ut med sin berättelse. Samma sak gäller för män med funktionsnedsättning som också är beroende av omvärldens respektfulla förhållningssätt.

Vi företräder människor som är särskilt sårbara och där makt kan utövas av allt ifrån personliga assistenter, hemtjänst, handläggare, sjukvårdspersonal till beslutsfattare och domstolar. Vi har tidigare skrivit till exempelvis Färdtjänsten och påtalat flera fall där våra medlemmar blivit utsatta för oönskade sexuella inviter och blivit rädda för att åka ensamma i färdtjänsten.

Samtidigt kan bristande omdöme, bristande social kontroll och personlighetsförändringar vara en konsekvens av en förvärvat hjärnskada. Vi har haft fall där kvinnliga medlemmar blivit utsatta för långdragna SMS-inviter om träffar och sexuella anspelningar av andra medlemmar, med egen skada. Där har personen ifråga ombetts att inte komma till dessa aktiviteter för att skydda kvinnorna. Kvinnorna har erbjudits samtalsstöd. I den föreningen kommer man nu att fortsätta med samtalsgrupper, enskilt för män respektive kvinnor.

Hjärnkraft har beslutat att tillsätta en arbetsgrupp för att ta fram riktlinjer för hur vi ska förebygga och hantera kränkningar inom vår organisation t ex i samband med olika aktiviteter. Det här är inga enkla frågor, men vi tror att det är viktigt att vi pratar om dem ur flera olika aspekter. Och att vi utarbetar en vägledning tillsammans med professionen som har kunskap om de medicinska konsekvenserna av hjärnskador, vilket kan bli ett stöd i vårt viktiga arbete att skapa mötesplatser där alla kan känna sig trygga och respekterade. ■

SjukvårdsCV

– ett stöd i vården

Det kan vara svårt att få med allt som behöver beskrivas i kontakter med vården eller vid sjukhusvistelser, särskilt på akuten. I Hjärnkrafts Stockholmsavdelning har Susan Abrams tillsammans med en arbetsgrupp tagit fram hjälpmedlet "SjukvårdsCV" som nu kan laddas ner från hemsidan eller beställas via telefon.

Text:
Susan Abrams
frilansskribent

En anhörig till mig blev inlagd på sjukhus. Personalen vet inte mer om honom än det som finns i journalen. Maten serveras och han lämnas ensam på rummet. Då får han ännu ett kvävningsanfall. Som vanligt förstår han inte att han bör sluta stoppa maten i munnen och ta en klunk vatten i stället. Hur lång tid tar det innan personalen upptäcker honom? Han riskerar att kvävas till döds.

Då fick jag idén att göra en kort och lättläst information. En arbetsgrupp inom Hjärnkraft Stockholm tillsattes och en mall togs fram som medlemmar kan ladda ner och fylla i. Man svarar "ja" på frågor som stämmer in och får även utrymme att skriva fritt. Arbetsgruppen, bestående av Lena Hagelin, Anna Kilander, Mats Schalling och mig, valde att kalla det för "SjukvårdsCV".

Tanken är att sjukvårdsCV:t ska underlätta för både personen som t ex har kognitiva problem efter en förvärvad hjärnskada och för vården. Det kan leda till att patienter får mer makt i en svår situation och bättre möjlighet att behålla sin värdighet. Minst

lika viktigt är att det ger möjlighet att lugna ner både sig själv och dem som bekymrar sig om patienterna.

Sjukvårds-CV kan vara till nytta för alla, men är troligen extra värdefullt för:

- ▶ Personer som inte kan tala alls eller har vissa språksvårigheter.
- ▶ Barn och ungdomar.
- ▶ Personer som ännu inte kan flytande svenska. De blir glada av att inte behöva formulera meningar på ett främmande språk i en ovanlig, stressig situation.
- ▶ Personer som inte kan beskriva egna behov och vars personliga assistent kan för lite svenska för att kunna informera personalen tillräckligt.
- ▶ Personer som inte har avslappnad inställning till kroppsvård och intima detaljer.
- ▶ Personer med osynliga funktionsnedsättningar som personalen bör ta hänsyn till.

Under sjukhusvistelser riskerar det att uppstå missförstånd, irritation och/eller förlägenhet. Några av de frågeställningar arbetsgruppen arbetat med är till exempel kostfrågor, allergier, personlig hygien, kommunikationssvårigheter.

En stor del av det som händer på sjukhus handlar inte om det rent medicinska. Med SjukvårdsCV kan kommunikationen underlättas så att vistelsen blir smidigare. Berätta gärna för avdelningschefen att SjukvårdsCV finns så ökar chansen att personalen uppmärksammar det.

"Sjukvårds-CV" är en A-4 sida som du kan vika ihop och lägga i plånboken.

REHABILITERING INOM HÄLSO- OCH SJUKVÅRD BARN

EN AV SJU DELRAPPORTER INOM
RAMEN FÖR MODELLPROJEKTET

Rapporten Medicinska insatser
för barn har formgivits av Louise
Turlock.

REHABILITERING INOM HÄLSO- OCH SJUKVÅRD - BARN

1.2 Förkortningar och definition av begrepp

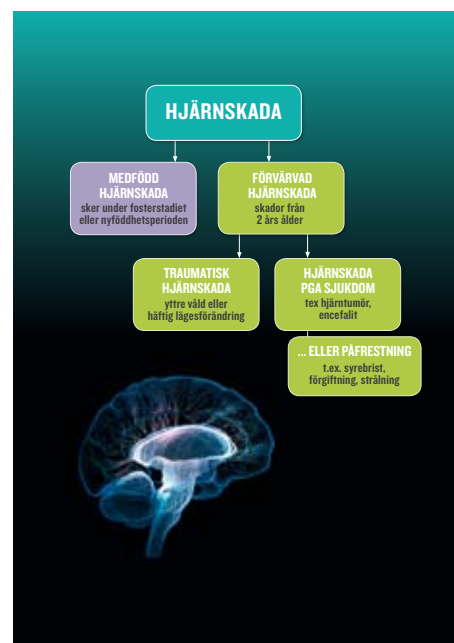
Begrepp

Relationen mellan begreppen hjärnskada, förvärvad hjärnskada och traumatisk hjärnskada beskrivs i nedanstående figur, en till höger.

Förvärvad hjärnskada: Ofta beskrivs i Sverige att hjärnskador får beteckningen "förvärvad" om de uppträder först efter två års ålder. Innan dess diagnosticeras t.ex. motoriska skador till gruppen cerebrala pares. Allt oftare ser man nu istället åldersgränsen "efter nyföddhetsperioden" (Svensk Neuropediatrik förening, 2015). Det är viktigt att i diagnos-sättandet förtydliga att det är en förvärvad skada. Försäkringsbolag ger bättre villkor för skadestämningen om det gäller förvärvade än för medfödda skador, det framkommer i samtal med ett av landets större försäkringsbolag, Skandia. En diagnos av cerebrala pares ger indikation om en medfödd skada. En kognitiv störning som under uppväxten klassificeras som ADHD löper risk att hanteras som medfödd även om den härrör från en tidig traumatisk hjärnskada.

Traumatisk hjärnskada: Orsakas av yttre våld eller kraftig lägesförändring. Denna skadetyper utgör ca 70% av alla förvärvade hjärnskador och orsakas oftast av trafik- och fallolyckor. Ytterligare orsaker är avsiktligt våld (misshandel) eller oavsiktligt våld (sportutövande, exempelvis boll, puck, klubba) mot huvudet. Gruppen traumatiska hjärnskador delas in i två typer, skador som uppstår efter kontakt med ytor eller föremål och skador som uppstår genom acceleration eller deceleration av fordon. De vanligaste orsakerna till skador i låga åldrar är fallolyckor, medan trafik orsakar flest skador hos barn i tonåren (Svensk Neuropediatrik förening, 2015).

Rehabilitering: Insatser som ska bidra till att en person med förvärvad funktionsnedsättning, utifrån dennes behov och förutsättningar, återvinna och bibehålla bästa möjliga funktionsförmåga samt skapar goda villkor för ett självständigt liv och ett aktivt deltagande i samhällslivet (Socialstyrelsens termbank).

Modellprojektet – implementeringen

Projektet arbetar nu med att kartlägga vad som är på gång hos olika myndigheter och organisationer, där resultatet av Modellprojektets arbete kan passa in.

Text:

Marie-Jeanette Bergvall

marie-jeanette.bergvall@hjernkraft.se

Socialstyrelsen och Skolverket har fått i uppdrag av regeringen att tillsammans genomföra ett treårigt utvecklingsarbete som ska syfta till att förbättra samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser.

Helene Lidström, processledare för Barns stöd i skola och på fritiden, företrädde tillsammans med Marie-Jeanette Bergvall både Hjärnkraft och Modellprojektet i det första mötet som myndigheterna anordnade med brukarorganisationerna.

En del i regeringsuppdraget är att kartlägga och identifiera goda exempel och framgångsfaktorer samt juridiska och strukturella hinder för samverkan. Det är precis det som nu görs i Modellprojektet och vi ser därför att vi kan bidra med mycket kunskap kring barn med förvärvad hjärnskada.

Nivåstrukturerad vård

Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att ta fram en modell för hur en ny

nationell, högspecialiserad vård kan tas. Arbetet ska ske samråd med landstingen, professionerna och patienterna. Pilotområden för att testa den nya modellen är nervsystemets sjukdomar samt kvinnosjukdomar och förlossning.

Uppdraget är nu att börja arbeta för att koncentrera mer av den högspecialiserade vården, så kallad nivåstrukturerad.

Detta innebär att flera utvalda vårdinsatser kommer att ges på färre sjukhus. Ambitionen är att den högspecialiserade nationella vården ska omfatta ungefär fem procent av all sjukhusvård, mot dagens rikssjukvård som motsvarar cirka 0,1 procent.

Samtidigt arbetar SKL med strukturen för den regionala vården. Modellprojektet har träffat såväl Socialstyrelsen som SKL för att diskutera hur projektets arbete kan tas tillvara i dessa sammanhang.

Den första rapporten Medicinska insatser för barn har nu formgetts och kommer att se ut så som bilderna ovan visar.

Under hösten har alla processledare träffats vid två tillfällen och arbetet koncentreras nu till att forma de gemensamma förslag som ska utgöra svaret på den övergripande frågan hur vill ni ha det?

Landet runt: Västra Götaland

Ljus i Alingsås Emotions

■ Vi var 19 goda människor som samlades för fika vid 18-tiden den 10 oktober. Ingvar berättade om årets slinga. Väl ute i friska luften så kom det regn...men vi kämpade på och njöt av god stämning och fina ljusinstallationer. Ingvar höll täten med skylt och lampa och Lennart bar runt kamera med stativ + plastpåse - vi ses nästa år igen!

Göteborgs födelse

■ Den 19:e oktober var vi på Stadsmuseet i Göteborg och kollade på "Göteborgs födelse" - en mycket bra utställning som visar hur staden växte fram via Nya Lödöse (Gamlestan) och en kort sejour på Hisingen innan staden grundades 1621 av Gustav II Adolf.

Text och foton: **Lennart Lundén**

Inbjudan till Utbildningsdag i Borås om förvärvad hjärnskada

Tema: Konsekvenser vid förvärvad hjärnskada.

Plats: Nykterhetsgården Lönnen
Kasernvägen 6 i Borås

Tid: Den 21 mars 2017 kl. 9-16.30
(registrering från kl. 8.30).

Avgift: 900:- inkl. lunch/kaffe. (Medlemmar i Hjärnkraft senast den 15/11 2017 betalar 450:-).

Kontakt: Per-Erik Nilsson, 0704-41 32 55
eller per-erik@hjärnkraft.se.

Mer information? Program och anmälningsblankett finns på www.hjärnkraft.se

Varmt välkommen!

ANNONS

STROKE- OCH HJÄRN- SKADEREHABILITERING I SPANIEN

Enriched Life erbjuder ett kvalificerat och modernt rehabiliteringskoncept i en miljö med varmt klimat.

FÖRHANDBESKED OM ERSÄTTNING

Vi på Enriched Life hjälper dig kostnadsfritt att skriva ansökan till Försäkringskassan.

www.enrichedlife.se · info@enrichedlife.se · 08-663 33 49

**DU KAN FÅ ERSÄTTNING
FRÅN FÖRSÄKRINGSKASSAN**

enriched life

Våra frågor måste höras och synas mer

Lena Eriksson är engagerad i Hjärnkraft både lokalt och nu även i förbundsstyrelsen. Särskilt framtidsfrågor ligger henne varmt om hjärtat - hur Hjärnkraft kan växa och bli starkare.

Text och foto:
Kerstin Orsén
kerstin.orsen@hjärnkraft.se

För ett år sedan valdes Lena Eriksson in i Hjärnskadeförbundet Hjärnkrafts styrelse vid förbundsstämman. Lena hade blivit tillfrågad av den tidigare ordföranden i Norrbotten, Ingemar Johansson, om hon ville ta på sig uppdraget att representera den norra delen av Sverige i förbundsstyrelsen.

Lena har egen erfarenhet av förvärvade hjärnskador sedan hon som relativt ung fick en hjärnblödning i maj 2006.

- Hjärnblödningen innebar att jag inte längre kunde arbeta som operationssköterska. Det var ingen läkare som ville arbeta med en enarmad sköterska. Jag saknade rörlighet i

ena armen. Halva kroppen är förlamad. Som operationssköterska fordras både rörlighet och snabbhet.

Vad betyder Hjärnkraft för dig?

- Jag fick frågan om jag ville bli medlem i Hjärnkraft två år efter det att jag hade blivit sjuk. Jag valde mellan Hjärnkraft eller Strokeföreningen. Hjärnkraft hade mer inriktning på yngre personer jämfört med Stroke, som jag uppfattade det.

När jag hade varit medlem i ett antal år, våren 2012 så blev jag invald i styrelsen för Hjärnkraft i Norrbottens län. Det var ganska kul men vi är inte så många egentligen som är engagerade. Vi försöker arbeta för att bli fler men det är svårt för vi är ganska små och därmed syns vi inte på samma sätt som större föreningar. Men det kan man ändra på genom att synas och höras mer. Idag syns Hjärnkraft och länsföreningen betydligt mer än tidigare här lokalt men det finns mycket mer att göra.

Vad vill du åstadkomma i styrelsen?

- Jag skulle vilja att förbundet på alla nivåer syns mycket mer och hörs mycket mer. Vi borde få upp våra frågor tydligare på agendan i samhällsdebatten. Exakt hur det ska gå till, håller vi på att arbeta med.

Har du någon hjärtefråga som ligger dig extra varmt om hjärtat?

- Nej, jag tar frågorna som de kommer och det brukar vara intressant.

Lena Eriksson i korthet

Namn: Lena Eriksson

Aktuell: Styrelseledamot i förbundsstyrelsen.

Övriga uppdrag: Ledamot i Hjärnkraft Norrbottens läns styrelse samt ingår i Framtidsgruppen för förbundet på riksnivå.

Bakgrund: 1976 utbildad undersköterska, operationssjuksköterska sedan 90-talet. Har idag trygghetsanställning som sjuksköterska med varierande uppgifter t ex patientbokning på öppenvårdsrehab i Kalix.

Vill utveckla: Framtiden för förbundet i allmänhet.

Vill förändra: Ja, inom samhället så att det blir mer anpassat och tillgängligt för personer med egen skada. Det är ett stort område och det gäller att börja i ena änden.

Läser: Mikael Niemi, Koka björn.

Fritid: Läser mycket, följer med på Facebook. Gillar natur och kultur.

Du har också engagerat dig i Framtidsgruppen. Hur ser du på Hjärnkrafts framtid på lite längre sikt?

- På fem-tio års sikt hoppas jag att våra frågor lyssnas på och tas i beaktning. Både när det gäller medlemmar som har egen skada samt anhöriga. Det händer att medlemmar inte blir lyssnade på som behöver mycket stöd t ex LSS-insatser. Många behöver få kunna leva sitt eget liv men det tillåter inte myndigheterna. Jag tror att det kommer att slå tillbaka och att fler kommer att göra uppror.

Vid ordförandekonferensen vad det många som diskuterade Färdtjänst och hur olika reglerna ser ut över landet. Det är ju inte rätt att det ska vara svårare och eller dyrare att ta sig till aktiviteter i vissa kommuner för personer med funktionsnedsättningar. En statlig färdtjänst kanske vore att föredra så att reglerna blir desamma oavsett var man bor.

Jag tycker också att det borde finnas mer hjärnskadekompetens lokalt på sjukhus för habilitering och rehabilitering i de enklare fall där det inte krävs så hög specialistkompetens. ■

Landet runt: Västra Götaland

Läger på Vara Folkhögskola

6–7 oktober

Temat var vardagsstrategier och goda levnadsvanor. Det bjöds på ett bra varierat program med fysisk aktivitet, ögonmassage och tillverkning av egna armband och höstkrans bl.a.

Ett lyckat läger med nöjda deltagare och solsken!

Text och foto: Lars Claesson

ANNONS:

Rehabilitera dig på Valjeviken eller Humlegården!

På Neuroförbundets anläggningar Valjeviken och Humlegården har du möjligheter att under hela året komma på rehabilitering. Vi tar emot patienter från hela Sverige.

Valjeviken erbjuder:

Rehabilitering/träning

– med sjukgymnast, arbetsterapeut och kurator

Rekreation

– i en vacker, rogivande miljö, boende med hotellstandard

Diagnoskurser

– ALS, MS, MG, Parkinson, Stroke, CP, NMD, Ataxi m.fl.

Aktivitetskurser

– testa dina gränser

Humlegården erbjuder:

Rehabiliteringsprogram, neurologiska diagnoser

– med sjukgymnast, arbetsterapeut, logoped, sjuksköterska och kurator

Dagrehabilitering/träning

– inom Stockholms läns landsting finns möjligheten att välja dagrehabilitering

Diagnoskurser

– Lär dig mer om din diagnos, träning och rehabilitering

Vi hjälper dig att söka kostnadsansvar. Beställ våra broschyrer för mer information!

Telefon: 0456-151 15

Telefon: 08-598 833 00

På valjeviken.se finner du också information om utbildningar och kurser på vår folkhögskola samt vårt utbud i Mättinge, Trosa.

info@valjeviken.se, www.valjeviken.se / info@humlegarden.a.se, www.humlegarden.a.se

Föreläsarna vid Rehabiliteringsmedicinska kliniken i Jönköping Karin Wibring Dahlén, Agneta Larsson, Lovisa Hällgren och Jakob Gesher.

Flera tips från föreläsarna på utbildningsdagen i Jönköping

I Jönköping bjöds på fyra spännande och intressanta föreläsningar, först ut var Niklas Håkansson som bjöd på tankvärda reflektioner utifrån hans egen skadeerfarenhet och Rita Ehrenfors. Alltid aktuella juridiska frågor följdes sedan av CARF-certifierade Rehabiliteringskliniken i Jönköping.

Text och foto:

Kerstin Orsén

kerstin.orsen@hjärnkraft.se

Hjärnskaderehabiliteringens huvudsyfte är enligt Rita Ehrenfors, arbetsterapeut, (som driver Enabling people och är deltidanställd vid myndigheten för delaktighet) att:

- Maximera personens delaktighet i hans sociala sammanhang.
- Minimera plåga och/eller påfrestning
- Minimera stress hos familj och vårdgivare

– Den goda nyheten för personer med förvärvad hjärnskada är att det blir bättre, det finns en läkeprocess som minskar påfrestningarna.

För att utvecklas måste man dock utmana lagom under hela rehabiliteringen, inte för mycket och inte för lite.

– För mycket skapar stress vilket i sin tur kan leda till hjärnskador, paradoxalt nog kan även för lite utmaningar leda till stress.

– Det gäller att arbeta med att utveckla nya färdigheter och att öka kraven successivt, säger Rita Ehrenfors.

Hon stod tillsammans med Niklas Håkansson som har egen skadeerfarenhet för den första delen av utbildningsdagens program.

Grundläggande behov

Nästa del handlade om juridiken, främst om LSS, där Jennie Östlund från Nordström Assistans beskrev personkretsindelningen och tog upp en rad intressanta frågeställningar, till exempel vad grundläggande behov är.

– 2009 hade vi den första inskränkningen när det gäller personlig assistans och intag av föda med sked. Här föll en stor grupp bort ur personkretsindelningen. På- och avklädning gällde inte skor och ytterkläder längre.

Sedan har lagen urholkats steg för steg. Personer som haft personlig assistans i 20 år mister nu hela stödet på grund av att Försäkringskassan efter en dom i Högsta förvaltningsdomstolen tolkar det femte grundläggande behovet på ett nytt sätt. Det är inte heller helt klart hur psykisk funktionsnedsättning ska definieras.

– Personligen anser jag att alla med förvärvad hjärnskada har en psykisk funktionsnedsättning, säger Jennie Östlund.

Hon menar också att det är dags att ”röra om i lagarna så att alla som behöver hjälp får hjälp”. Kanske också inrätta en ny myndighet som ansvarar för hela bedömningen så att det dubbla huvudmannaskap

Niklas Håkansson föreläste om sin resa efter skadan tillsammans med Rita Ehrenfors.

Jennie Östlund föreslår en ny myndighet för att slippa det dubbla huvudmannaskap som finns idag.

När tappar man kontrollen?

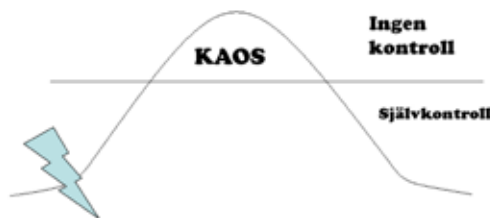

Illustration: Dreamstime.

som finns idag mellan kommuner och försäkringskassa försvinner.

Hjärnskaderehabilitering

Föreläsarna Karin Wibring Dahlén, Agneta Larsson, Jakob Gesher och Lovisa Hällgren från Rehabiliteringskliniken i Jönköping avslutade dagen i Jönköping med att beskriva sin verksamhet på tre olika kliniker i länet.

De arbetar med att sätta patienten i centrum och utser en patientstödare till varje inlagd patient.

– Patientstödjaren blir som en advokat för patienten vilket är mycket uppskattat och fungerar väldigt bra. Dessutom ser vi patienten som en del i teamet. Patienten ska styra rehabiliteringen och vara lika delaktig som övriga i teamet kring de beslut som tas.

Jönköpingskliniken är certifierad enligt CARF (Commission on Accreditation of Rehabilitation Facilities) som fokuserar på kvalitet och resultat. CARF är ett certifieringsorgan för hjärnskaderehabilitering där det bland annat ingår att patienterna ska ha inflytande över verksamheten.

Lovisa Hällgren, neuropsykolog, gav bland annat tips om hur personliga assisten-

ter och anhöriga kan hantera situationen då personer tappar kontrollen.

– Människor beter sig väl om de kan det. Hjärnskador kan leda till minskad affektreglering men det är viktigt att komma ihåg att människor som kan behärska sig gör det. Att tappa kontrollen är läskigt.

Fundera över hur du själv reagerar som anhörig eller personlig assistent när personer blir arga.

Några tips för att bemöta frustration är:

- Sänk ditt tempo när hen ökar sitt (hela kroppsspråket!).
- Sätt dig när hen flyger upp.
- Sänk rösten och prata lite långsammare.
- Tvinga kroppen att slappna av.

Ett annat tips är att kartlägga och få överblick i vilka situationer personen tappar kontrollen.

– Leta efter det som gör personen bättre eller sämre som till exempel blodsockernivå, mat, kaffe, skärmtid, för mycket vila eller för lite. Hitta en lösning som inte är problematisk för personen. Avled uppmärksamheten till något annat. Lär av varandras goda exempel och be om handledning. ■

ANNONS

JAG KAN!

Vi på Nordström Assistans är övertygade om att med rätt hjälp och förutsättningar kan man uppnå mer. Det man en gång såg som omöjligt vill vi ge en chans till. Vi vill förändra, förbättra och skapa vägen till en bättre tillvaro. Vårt uppdrag och mål är att du som kund ska kunna känna JAG KAN! Alltid. I alla lägen.

**nordström
assistans**

nordstromassistans.se

Ny låt släpps av Jessica & Rocky

"Make a change" ute nu

I december släpper Hjärnkrafts ambassadör, singer - songwritern Jessica Falk och hennes dotter Rocky singeln och musikvideon "Make A Change".

Tanken är att dels öka kunskapen i samhället kring barn och ungdomar som fått en förvärvad hjärnskada. Och dels att samla in pengar till Hjärnskadefonden för personer med förvärvad hjärnskada och till patientnära forskning kring hjärntrötthet.

■ Läs Rockys historia i Hjärnkraft nr. 1-17.

■ Om du vill köpa singeln så mejlar du till info@erynmusic.com. Den kostar 60 kronor och allt överskott kommer att gå till Hjärnskadefonden.

För 5 år sedan ramlade Rocky och fick en lätt hjärnskada, som inte syns utantill, men som gav stor kognitiv problematik. Ett barn som drabbas är beroende av en förstående och respekterande omgivning för att kunna fungera.

Under åren har Rocky och familjen fått kämpa hårt mot omgivningens förutfattade värderingar och stora okunskap inför det som inte syns på utsidan. Det gick så långt att en person blev fälld i tingsrätten 2017, för ofredande då personen vägrade tro på Rockys skada och har trakasserat hela familjen under en lång tid.

I en tid där #metoo och #allavi lyfter fram känsliga ämnen, så känns det viktigt att berätta om hur svårt det kan vara att leva med en funktionsvariant i vårt samhälle som barn och familj. Att som barn bli utsatt av vuxna när man drabbas av sjukdom, ger förödande konsekvenser.

Rocky och Jessica hoppas kunna hjälpa någon annan och skapa en attitydförändring med låten Make A Change och genom berättandet av Rockys och familjens historia. Rocky hoppas kunna hjälpa någon att inte tappa hoppet samt att få upp ögonen på människor och att tillsammans skapa en förändring, så att hennes historia aldrig sker igen.

Familjen har kämpat alla år med att få till undervisning ifrån skolan, men kommunen

har inte gett Rocky någon grundskoleutbildning på alla år och hon har därför inte fått några betyg under hela högstadiet, trots att hon är normalbegåvad, men med begränsad kapacitet och tillhör årskurs 9 nu.

Rocky och Jessica vill även visa på hur viktigt det är att fokusera på det som man kan göra och inte på det som inte längre går.

Låten Make A Change ställer frågor till lyssnaren om hur vi bemöter en person som vi möter för första gången. Hittar vi alla fel, eller kan vi se bakom fasaden och se det fina?

Den handlar också om vad vi själva vill lämna för spår efter oss när vi möter en människa. Vill vi lämna ljusa avtryck eller en svart stämpel? Det vi förmedlar till den vi möter, kommer för alltid att finnas kvar mer eller mindre.

Det krävs egentligen bara en annorlunda tanke och öppenhet för det vi inte förstår ibland, men som kan förändra en persons hela dag. Make A Change!

Rocky har en stor längtan att få gå i skolan, få rätt hjälp för att få betyg i ämnet musik. Hon har skrivit alla stämmor på låten, sjunger singelduetten med Jessica och har skapat deras musikvideo på den tid då hon inte fått möjligheten att gå i skolan.

Musiken har hela tiden varit den läkande kraften under alla år. ■

Hjärnskadedagen runt om i landet

I Umeå var rubriken Rehabilitering - tillbaka till framtiden!

Umeåföreningen uppmärksammade Hjärnskadedagen med föreläsningar som inleddes av Linda Hellqvist, föreningsinformatör, med sin berättelse om före och efter skadan, att leva med afasi, hjärntrötthet och svårigheter med nära och kära som inte förstår. Linda är envis, vilket visat sig vara en god egenskap!

Efter fikat välkomnades Malin Nygård, leg. psykolog, och Lena Lundman Myrlund, leg. arbetsterapeut från Neurorehab Sävar. Deras anförande och dialog med deltagarna handlade om bla kognitiva svårigheter och kognitiva funktioner, emotionella reaktioner och mental trötthet. Dolda begränsningar,

Från vä. Lena Lundman Myrlund, Linda Hellqvist och Malin Nygård. Foto Hjärnkraft Umeå

planering, trötthet, stress och avslutades med samtal om balans i vardagen.

Gun Ingvarsson

Hjärnskadedagen tjuvstartade i Stockholm

■ Hjärnkraft Stockholms län arrangerade utbildningsdag den 25 oktober. En artikel om höjdpunkterna kommer i nästa nummer av tidningen.

Göteborg arbetar förebyggande

■ I Göteborg lade man ut material om TBE på sin hemsida och skickade ut information om TBE bl a till lokalföreningarna.

Foto: Dreamstime

I år valde Hjärnkraft att lyfta det förebyggande arbetet och flera föreningar lyckades få debattartiklar publicerade. Budskapet var att subventionera TBE-vaccin för barn alternativt erbjuda barnfamiljer i riskområden gratis vaccinering.

Skellefteå informerar om hjärnskador

■ Under Skellefteås Hjärnskadedag informerade vi på Skellefteås City-galleria, CK.

Curt Nilsson

Från vä. Curt Nilsson, Thomas Eriksson, Erika Kågström och Lars-Ove Olsson

ANNONS

Assistans efter dina önskemål

Delaktighet - Kunskap - Närhet - Förebilder

Vår assistans bygger på den kunskap och erfarenhet som vi har på Rehab Station Stockholm av att bedriva framgångsrik neurologisk rehabilitering.

Kontakta Annika Törnsten
Telefon 08-555 44 172
annika.tornsten@rehabstation.se
www.rehabstation.se

Praktikertjänst
REHAB STATION

Ordförandekonferens i Nynäshamn

Årets konferens var en ren arbetskonferens, där representanter från läns- och lokalföreningarna tillsammans med förbundsstyrelsen, valberedningen och kansliet diskuterade frågor som har betydelse för Hjärnkrafts framtid.

Några av de viktigaste utmaningarna vi har är att rekrytera nya medlemmar. Dessutom sviktar många föreningar och riskerar att läggas ner. Två av de viktigaste frågorna vi diskuterade var medlemmarnas förväntningar och behov liksom föreningarnas behov av stöd. Både från riksförbundet och från närliggande föreningar.

Samtidigt pågår en utredning om statsbidragen. Villkoren för statsbidragen är väldigt viktiga för Hjärnkraft. De utgör cirka 66 procent av våra intäkter. Förslaget är sent och kommer att läggas fram i mitten av december.

Det var ett mycket engagerat arbete som pågick i två dagar. Förbundsstyrelsen har fått ett omfattande underlag för prioritering och strategier inför den handlingsplan som ska tas fram och föreläggas Förbundsstämman hösten 2018.

Kommunikation

Vid träffen presenterades också ett förslag till ny hemsida. Eftersom vår nuvarande hemsida bygger på en teknisk plattform som inte längre uppdateras är vi nu tvingade att göra slag i saken och arbeta om hemsidan. Det arbetet kommer att pågå under våren och även föreningarnas hemsidor kommer att samlas i en gemensam struktur.

Vi avslutade konferensen med en kommentar från Mona Sandström, ordförande i Sörmland klingande i öronen.

– Nu måste jag vara kvar ett år till, det händer så mycket i Hjärnkraft och så måste vi ju fortsätta jobba för LSS.

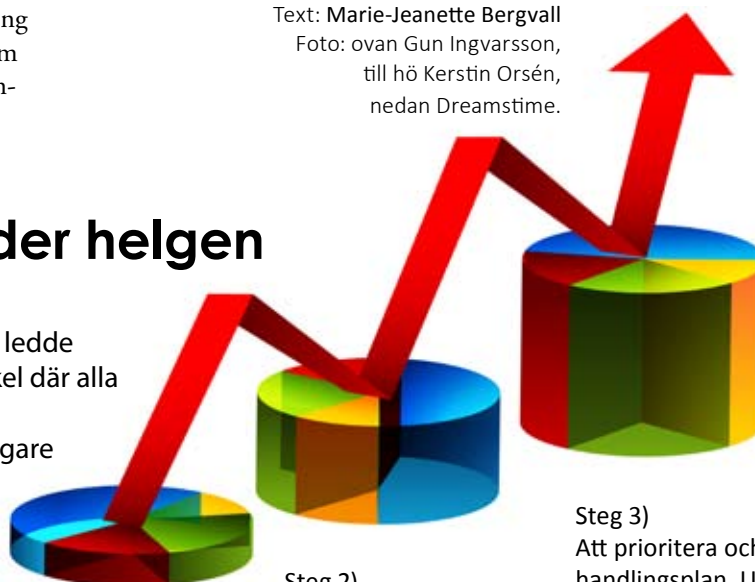

Text: Marie-Jeanette Bergvall
Foto: ovan Gun Ingvarsson,
till hö Kerstin Orsén,
nedan Dreamstime.

Så jobbade vi under helgen

Mari Almgren från förbundsstyrelsen ledde arbetet under helgen. Vi satt i en cirkel där alla kunde se varandra.

Vid grupparbetena delades alla deltagare in i grupper.

Steg 1)

Vi hade sju stationer, alla med blädderblock, notisblock och en förberedd fråga. Varje grupp fick 10 minuter vid varje station och skrev upp sina förslag kopplade till den aktuella frågan. Sedan fick man gå till nästa station.

Steg 2)

Varje station fick en värd. Grupperna gick runt till stationerna och sammanfattade de viktigaste förslagen.

Steg 3)

Att prioritera och utforma en handlingsplan. Utifrån de förslag som kommit fram beslutas om:

- Vad ska göras?
- Hur ska det göras?
- Varför ska det göras?
- Vem ska göra det?

Välkommen till en utbildningsdag om förvärvad hjärnskada

Tema: Konsekvenser vid förvärvad hjärnskada

torsdag den 25 januari 2018 kl. 08.30-16.15

Willandersalen, Universitetssjukhuset i Örebro

Målgrupp: personliga assistenter, handläggare, vårdpersonal och andra som jobbar med och för personer med förvärvad hjärnskada samt kommun - landsting och regionpolitiker, medlemmar, närstående och andra intresserade

Föreläsare:

Anders Schriber, person med egen skadeerfarenhet

Marie Matérne, hjärnskadeforskare, (doktorand) på Örebro universitet

Bodil Grek, anhörig till en person med egen skadeerfarenhet

Personal från Rehabiliteringsmedicinska kliniken, USÖ

Personal från Anhörigcentrum, Örebro kommun

Kostnad: 1.100 kr. Priset inkluderar mat och fika.

OBS! Medlemmar tillhörande Örebro länsförening betalar 250 kr.

Medlemmar från andra Hjärnkraftsföreningar betalar 500 kr för ditt deltagande

Anmälan: Ring eller maila till Örebro länsförening Tel: 019-673 21 35,
e-post: kansli@orebro.hjarnkraft.nu

Anmälan är bindande men kan överlåtas till annan person.

Sista anmälningdag: 15 januari 2018

Besök Örebro länsförenings hemsida för mer information: www.orebro.hjarnkraft.nu

Där kan du även se fullständigt program

Förbundsstämman 2018

Den 6-7 oktober 2018 är det åter dags för Hjärnkrafts förbundsstämma. Då beslutas hur och av vem Hjärnkraft ska styras de nästkommande två åren. Medlemmarna företräds av ombud som utses av länsföreningarna vid deras årsmöten. Varje förening har minst två ombud. Beroende på antalet medlemmar kan föreningen ha upp till fem ombud. Varje ombud har en röst.

Hjärnkraft håller förbundsstämma vartannat år. Det är Hjärnkrafts högsta beslutande organ där medlemmarna via sina ombud har möjlighet att påverka Hjärnkrafts framtid. Hur stämman genomförs finns reglerat i stadgarna som tydligt anger vilka frågor som ska behandlas och hur den demokratiska processen ska gå till.

Det är stämman som också godkänner styrelsens förvaltning av de två år som gått sedan förra stämman. Sedan behandlas olika förslag. Om de kommer från enskilda eller en förening kallas de motioner. Om de kommer från den sittande styrelsen kallas de propositioner.

Tipsa valberedningen

Vid stämman väljs förbundsstyrelsen som ska ansvara för verksamheten de kommande åren, liksom förbundets revisorer. Mandatperioden är två år. Det är valberedningen som lägger fram förslag på vilka som ska väljas. Såväl enskilda medlemmar som läns- och lokalföreningar kan lämna förslag till valberedningen.

Skicka din nominering till valberedningen@hjernkraft.se eller kontakta kansliet så hänvisar vi vidare.

De val som ska göras är:

- Förbundsordförande, vice ordförande, sju ledamöter till förbundsstyrelsen.
- En förtroendevald revisor och en revisorsuppleant.
- Valberedning – sammankallande och fyra ledamöter.

De personer som nomineras ska vara tillfrågade och sagt ja. Eftersom Hjärnkraft har 90-konto granskas vi av Svensk Insamlingskontroll. Det innebär att ingen som nomineras får ha betalningsanmärkningar och det åligger kansliet att begära kreditupplysningar.

Skriv en motion till stämman

Att skriva motioner är ett sätt att påverka Hjärnkrafts framtid. Alla kan skriva motioner, men den måste vara skriftlig. Enskilda medlemmar och lokalföreningar ska lämna sin motion till sin förening som då kan anta den som sin egen och

skicka in till stämman. Om föreningen inte ställer sig bakom motionen blir den en enskild motion. Länsföreningen ska då skicka in den till förbundsstyrelsen tillsammans med sitt yttrande.

Förbundsstyrelsen skriver ett yttrande där de ger sin bild av det som tas upp i motionen. Den lämnar också förslag till beslut, bifall eller avslag. De kan också ange att motionen anses besvarad. Det betyder att styrelsen anser att det motionen tar upp redan finns i verksamheten.

Motionen behöver varken vara lång eller avancerad.

Några tips:

1. Börja med en rubrik som tydligt anger vad motionen handlar om.
2. Beskriv varför du vill ta upp frågan. T.ex. viktiga bakgrundsfakta eller exempel ur verkligheten. Det är viktigt för att kunna ta ställning till motionen. Skriv kortfattat med enkla ord och formuleringar.
3. Beskriv kortfattat vad du vill att Hjärnkraft ska göra
4. Beskriv sedan ditt yrkande. "Jag yrkar att stämman beslutar att..... Du kan ha en eller flera att-satser.
5. Underteckna med ditt eller föreningens namn (om det är föreningen som motionerar). Glöm inte e-post eller telefon så att styrelsen kan komma i kontakt med dig och klara ut eventuella oklarheter.

Alla kan delta på stämman

Förutom ombud kan också enskilda medlemmar delta på förbundsstämman, för att se och höra vilka diskussioner som förs i olika frågor. Kravet för att få delta är att man skriftligen meddelar förbundskansliet två veckor före stämman. Alla som deltar i stämman får föredragningslista och handlingar, en så kallad Stämmobok.

Viktiga datum

31 mars - Nomineringar ska vara inne till valberedningen
15 april - Motioner ska vara inne på kansliet

ORDLISTA

Det finns en del ord/termer som används vid en stämma som det kan vara bra att känna till. Dessa termer är till för att alla ska veta vad man menar och underlätta kommunikationen mellan deltagarna.

Acklamation – när man röstar genom att muntligen svara JA om man stöder ett förslag.

Ajournera – att ta en paus. Ibland behöver man ber tid för att kanske diskutera ett kompromissförslag eller ta fram mer underlag. Då kan man göra ett uppehåll och återkomma lite senare.

Beslutsförhet – Anger hur många som måste vara närvarande för att man ska kunna fatta beslut.

Bifalla – att rösta ja till ett förslag.

Bordlägga – När man inte kan fatta beslut av olika skäl, kan man bordlägga frågan och ta upp den senare.

Debatt – diskussioner under stämman.

Justera - innebär att någon eller några personer utses att granska och godkänna protokollet så att det som står stämmer med vad som sades och beslutades på mötet.

Kvalificerad majoritet – minst 2/3 av de röstberättigade ska rösta JA till ett förslag. Gäller vid beslut om ändring i stadgan.

Mandatperiod – tiden mellan två stämmor (2 år).

Motion – förslag till kongressen från en medlem eller en förening.

Mötesregler – den arbetsordning som beslutas i inledningen av stämman. Det kan vara talartid, hur man ska framföra förslag etc. Dessa regler gäller under hela stämman.

Nominering - förslag på en person till ett visst uppdrag.

Ordningsfråga – en fråga om hur debatten ska gå till.

Proposition – Förslag till kongressen från den sittande styrelsen (Jmfr motion).

Reservation – Om man reserverar sig mot ett beslut så visar man att man inte stödjer beslutet. Man kan också begära att få en skriftlig motivering till protokollet.

Röstlängd – en lista över alla röstberättigade.

Röstkort – varje ombud får ett röstkort vid registreringen. Vid votering håller man upp sitt röstkort. Då säkerställer man att det bara är ombuden som deltar i beslutet.

Rösträknare – ska rösta antalet röster för och emot ett förslag om någon begär rösträkning i samband med en votering. (Om det är svårt att se vilket förslag som har majoritet)

Sakupplysning – Om du tycker att fakta måste tillföras i debatten kan du begära sakupplysning.

Streck i debatten – För att debatten i en fråga inte ska dra ut för länge kan ordföranden meddela att det nu är "streck i debatten". Då kan den som har något att tillföra anmäla sig på talarlistan, sedan går man till beslut.

Suppleant – Någon som ersätter en ordinarie ledamot.

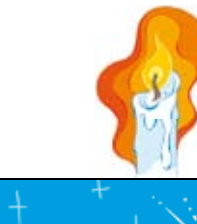
Verksamhetsberättelse och årsredovisning

– Styrelsen ska varje år skriva en årsredovisning och en verksamhetsberättelse som beskriver hur ekonomin ser ut och vad som gjorts under året. Stämman godkänner årsredovisningar och verksamhetsberättelser för båda åren och lägger dessa till handlingarna.

Votering – Betyder omröstning och kan begäras av alla ombud. Man håller då upp sina röstkort för att underlätta räkandet.

Yrka – komma med ett förslag till beslut. Det finns en särskild blankett som delas ut till alla ombud, där man skriver ner sitt yrkande. Det är för att det inte ska bli rätt i protokollet.

JULKRYSS

	SNITT-BLOMMA	KORTAR YARD	HAR SKRAJ SOM BÄCKAT UR	FÄR MED OSÄNNING	KOMISKT KVINNS	HAR ROVFÄGELN UPPE I SKYN	VARDAGSFÄRG SPELAR I SKOGEN	DE TIO PÅ STENTAVLOR	
						SMINK PÅ KIND INDISKT OKDJUR		I TÄNDAREN	PÅKOMMA
			OBEBOGDA GODS STÖD I RODDBÅT						
	ÄR STRÖGET BOLLKLUBB				TOPPEN! BÖSSA UTAN SLANTAR		BRÄNNIS BRÖD I ... ELLER KOLERAN		KAN VILLAN VÄRA
							SED GÖRA I SKINKSPAD TÖA		
LIK EN DETEKTIV	ROVAN EN CONNERY ELLER EN PENN					KLACKDANS SKÄDISWOLLTER			
	ÖSA GRÖT MED KLAGA				FÄBODTOS TEMPERAMENT				
				DRAGET GENOM UMÄÄ SMÅSÅK				FULLTRÄFFAR	RHODO- DENDRON- VÄXT
			BEKYM- MER FIRAS MED KURT			LÄTT BETT SES TIDEN			
					INDISKT BRÖD		ROTA- TION I SÅDAN FÄTÖLJ	FÅR EN RO I HAMN	
		EJ FÖR- DELAKTIG TYP AV TELEFONI							KASTAS I DART
					KOLLA I KRIS- TALL- KULA	TOK	TYP AV TRAKTOR HADE EFFEKT		
						KNAPPT MÄRK- BAR VUXEN			
DRAGIT EN VALS	LYCKO- KÄNSLA	FINSKT KONST- PRIS MED FENNICA		FETTET TILL FÄGLAR					SJÖ- FÄGEL
							SKIN- NARMO TALA I STOL		
				DEN SJÖNG LILL OM	ROPAT UT SITT OGILLANDE	BEHÖVER CYKELN HA	ÄNGSLAN UTVAND- RADES DET TILL		HAN KOM FÖRST
								FÖRR FÖR FRU BLANK- LOTT	
	TILL- TALA MED	BUMSI GOLF- KLUBB		GRÄNSAR TILL OMAN BIBELBOK					AN- LÄNDE
						JANU- ARITJEJ			
							PYTIG PARTIKEL		

De tre först öppnade rätta lösningar får Sverigelotter. Skicka gärna in lösningen till:
Hjärnkraft, Nybohovsgränd 12, 1 tr, 117 63 Stockholm
eller mejla in det långa bildordet som går lodrätt i
den vänstra raden till info@hjarnkraft.se. Märk kuver-
tet eller mejlet med Julkrysset.
Trevligt kryss!

Glöm inte att ange namn och adress.

Namn:.....

Adress:.....

Postadress:.....

Paketpris
250:-

Paketerbjudande – skolor

Nu kan vi erbjuda tre material som underlättar arbetet i skolan för både lärare och elever med förvärvad hjärnskada.

Specialpedagog Cristina Eklund har skrivit de tre böckerna:

- ♦ Att se sina framsteg
- ♦ Att samtala
- ♦ Hur är det för dig?
- ♦ Hur är det för dig?

Beställ alla tre skrifterna till paketpris i webbshoppen på www.hjarnkraft.se.
Kontakta gärna kansliet på tel 08 - 447 45 36 vid eventuella frågor.

Julstängt på kansliet

Förbundskansliet har stängt under jul- och nyårshelgerna från den 22 december och öppnar åter den 8 januari.

Vi alla på kansliet önskar er en riktigt
God jul och ett Gott nytt år!

Hjärnkrafts skrifter

Hjärnkraft arbetar för att öka kunskapen om förvärvad hjärnskada och de svårigheter en skada kan ge även lång tid efter att den inträffat.

Med stöd från Specialpedagogiska skolmyndigheten har Hjärnkraft tryckt material som underlättar arbetet i skolan för både lärare och elever med förvärvad hjärnskada.

Att se sina framsteg – ett skattningsmaterial för att utvärdera förmågor och funktioner.

Boken **Att se sina framsteg** finns nu också på engelska

Recognising My Progress - a method to estimate your strength and needs after brain injury.

Att samtala – ett informationsmaterial om de vanligaste svårigheterna efter en förvärvad hjärnskada som underlättar samtalet med kamrater och andra.

Hur är det för dig
- att underlätta för elever med förvärvad hjärnskada.

Materialen är skrivna av specialpedagog Cristina Eklund.

Vanlig hjärnskakning - att leva med lätt traumatisk hjärnskada

Sofie Wennberg beskriver hur hon skadades och hur det påverkar hennes liv. Ett avsnitt om lätta traumatiska hjärnskador har skrivits av Britt-Marie Stålnacke, överläkare vid Neurocentrum, Norrlands universitetssjukhus.

Beställ på www.hjarnkraft.se i webbshoppen. Det går också bra att ringa Wellamo 08-447 45 36 eller mejla wellamo@hjarnkraft.se

Projekt Hjärnpunkten

HjärnPunkten har spirat för fullt under hösten med alla våra cirklar och med runt 85-tal deltagare under måndagar och även andra kvällar i veckan.

Foto: Hjärnpunkten.

Landet runt: Västerbotten

Medlemsmöte i vackra Sikeå hamn

Hjärnkraft Västerbotten hade medlemsmöte där Saga Johansson berättade om erfarenheter från Sikeå.

Medlemsmötet gav information om folkhälsoarbete, an-
hörigstödet och lokalföreningarnas verksamhet i Skellefteå
och Umeå. Aktiviteter när föreningen firar 25 år nästa år
och hur viktigt det är att föreningen syns utåt diskuterades.
Maria Lundqvist Brömster höll i mötet och gav även infor-
mation från förbundet.

Text: Gun Ingvarsson

Riktlinjer för återgång till skola eller fysisk aktivitet efter hjärnskakning

För barn & unga

Hur länge bör barn och unga vila efter en hjärnskakning? Och hur kan de suc-
cesivt återgå till skola eller fysisk aktivitet. I materialet finns tips på vad man ska
tänka på efter en hjärnskakning och lämpliga aktiviteter.

Materialet Hjärnskakning består av
fyra delar:

1. Riktlinjer för återgång till skola
2. Riktlinjer för återgång till fysisk aktivitet
3. Aktivitetsförslag anpassade till de olika stegen utifrån ålder
4. Spädbarn & små barn.

Materialet är framtaget på svenska av Na-
tionella Nätverket för Barn och Ungdomar
med Förvärvad Hjärnskada och Hjärnskade-
förbundet Hjärnkraft.

Materialet finns att beställa/ladda ner i webbshopen på
www.hjarnkraft.se

Hjärnkrafts läns- och lokalföreningar och "Hjärnet"

Ny kontaktperson eller adress? Mejla ändrade uppgifter till: info@hjarnkraft.se

Hjärnkraft i Jämtland

Yvonne Olofsson
Tel: 0693-313 12,
mobil: 070-805 93 93
e-post: olofsson2@live.se

Hjärnkraft i Jönköping

Rolf Forsén
0383-507 68
e-post: forsen.rolf@gmail.com

Hjärnkraft Blekinge

Ingrid Åkesson
Tel: 0702-44 55 85
e-post: i.akesson49@hotmail.com

Hjärnkraft i Kalmar

Kansliet, tel: 0480-292 84
Fax: 0480-274 64
e-post: hjarnkraftikalmar@fsokalmarlan.se
hemsida: www.kalmar.hjarnkraft.nu
Hjärnet: Kerstin Svensson
Tel: 0499-208 88
Birgitta Rolfsdotter
Tel: 0485-404 99
Carolina Melz, 076-316 98 59

Hjärnkraft i Norrbotten

Meta Wiborgh
Mobil: 070-212 23 96
e-post: mwiborgh@gmail.com
Hjärnet: Britta Berggren
Tel: 0920-147 46
e-post: brittaberggren@hotmail.com

Hjärnkraft i Kronoberg

Per-Erik Nilsson
Tel: 0704-41 32 55
e-post: per-erik@hjarnkraft.se
Hjärnet: Per-Erik Nilsson

Hjärnkraft i Skåne

Tel: 046-32 30 90
e-post: kansli@hjarnkraftskane.se

Hjärnkraft i Stockholm

Kansli, tel: 08-447 45 31
e-post: kansli@sthlm.hjarnkraft.se
Hjärnet: Mats Schalling
Tel: 0768-76 27 16

Hjärnkraft i Södermanland

Mona Sandström
Tel: 016-741 64
e-post: jogero25@yahoo.se

Hjärnkraft i Värmland

Kansliet, tel: 054-184 185
e-post: hjarnkraftvarmland@telia.com

Lokalförening Karlstad

Anette Aronson
054-184 185
hjarnkraftvarmland@telia.com
Hjärnet: Gunilla Axelsson
e-post: axelssong@hotmail.com

Hjärnkraft i Västerbotten

Maria Lundqvist Brömster
Tel: 070-361 00 02
e-post: marialundqvistbromster@hotmail.com
hemsida: vasterbotten.hjarnkraft.nu
Hjärnet: Linda Hellqvist och
Ann-Catrin Dannberg
e-post: kontakt@hjar.net

Lokalförening Umeå

Birgitta Lontaki
070-277 37 34
Nätet: www.hjar.net
e-post: millascats@hotmail.com

Lokalförening Skellefteå

Curt Nilsson
070-631 53 41
e-post: curt47@live.se

Hjärnkraft i Västra Götaland

Ulrika Bohl
Mobil: 0702-15 49 00
E-post: ulrika.bohl@comhem.se

Lokalförening Göteborg med omnejd

Kansliet, tel: 031-24 32 34
e-post: info@hjarnkraftgoteborg.se
hemsida: www.hjarnkraftgoteborg.se
Hjärnet:
Britta Lindstedt
Tel: 0704-371 624
e-post: tittibritta@hotmail.com

Lokalförening Fyrbodol

Kansliet, tel: 0522-194 40
e-post: hjarnkraft.fyrbodol@brevet.nu
Hjärnet:
Anna Jansson, tel: 0522- 177 83
e-post: anja79@telia.com

Lokalförening Skaraborg

Karin Holm
Tel: 070-521 74 07
e-post: karin.holm.kh@gmail.com
Hjärnet: Mathias Andersson
tel: 0703-32 15 25

Lokalförening Borås Sjuhärad

Jan-Olof Dahlin
Tel: 0730-20 12 31
e-post: jan-olof.dahlin@telia.com

Hjärnkraft i Örebro

Kansliet, tel: 019-673 21 35
må-to 10-14
e-post: kansli@orebro.hjarnkraft.nu
Hjärnet:
Maria Wilén,
tel: 0587-141 01

Hjärnkraft i Gävleborg

Karin Sjöholm
Tel: 073-836 14 63
e-post: karinsjoholm@hotmail.com

Foto: Dreamstime.

Läs om tidigare läger i Hjärnkraft nr 3-17.

Foton från tidigare läger.

Hjärnkrafts sommarläger 2018 för barn och deras familjer

Tid: 30/7 - 3/8 2018.

Plats: Mättinge utanför Trosa.

Är du intresserad kontakta:

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft
Per-Erik Nilsson,
tel: 0704-413255,
e-post: info@hjarnkraft.se.

Anmälningar tas emot efter nyår.

Familjer där ett av barnen har en förvärvad hjärnskada är välkomna till Mättinge kursgård. Föräldrarna får tillfälle att umgås med andra i liknande situation, de erbjuds att vara med i en samtalsgrupp med erfaren ledare vid två tillfällen, barnen träffar andra barn från de andra familjerna.

Antalet deltagare är begränsat. För att kunna följa med måste hela familjen vara/bli medlemmar i Hjärnkraft.

Välkommen med en intresseanmälan!

Hjärnskadeförbundet
HJÄRNKRAFT
www.hjarnkraft.se | info@hjarnkraft.se